

PISSARRA

Revista d'ensenyança de les Illes - N°52 Desembre 89

Jornada continuada

DIRECCIÓ I CONSELL DE REDACCIÓ

Pedro Polo Fernández
Gabriel Caldentey Ramos
Neus Santaner Pons
Gloria Fullana González
Tomàs Martínez Miró
Joan Miquel Pintado Díaz
Sebastià Serra Juan
Francesca Grimalt Gelabert
Carmen Pascual Alperi
Baltasar Darder i Sansó

PISSARRA
Revista periòdica d'informació de l'ensenyança de les Illes Balears

EDITA
Sindicat de Treballadors de l'ensenyança de les Illes (STEI)

La revista no s'identifica necessàriament amb els articles que van signats pels seus autors.

Coberta d'A. Bernabé

Dep. legal: 533/79 PM

**SERVEI DE LLIBRES
EXTRANGERS
LLIBRES DELS PAÏSOS
CATALANS
JOGUINES I LLIBRES
INFANTILS**

Carrer d'en Rubí, 5
Telèfon 71 38 21
07002 PALMA

ÍNDEX

Editorial	3
Jornada Continuada: "una nova organització del sistema educatiu"	3
Legislació	5
Llistat centres Jornada Continuada	6
Retalls de Premsa Educativa	8
Accions en defensa de la Jornada Continuada	12
Opinions diverses sobre Jornada Continuada	13
Normativa en altres comunitats Autònomes	22
Una experiència de Jornada Continuada	24
Entrevista a centres amb Jornada Continuada	25
Notes sobre la F.P. pública de Palma (II)	27
<i>Escola i Cultura. El territori com a projecte</i>	32
Recerca Bibliogràfica	33

**L'STEI
US COMUNICA QUE EL SEU FAX
TÉ EL NÚMERO
77 12 00**

EDITORIAL

Jornada Continuada

Els darrers anys el tema de la Jornada escolar ha estat debatut pels representants de la Comunitat Educativa que s'han plantejat la seva reforma per adequar-la a les necessitats específiques de cada centre, mediatitzades per diversos factors tals com: entorn geogràfic, nivell social, econòmic, etc.

Front a l'únic horari permès fins ara, se sol·licitava una flexibilitat que facilités la seva modificació. A les hores es comença a parlar de Jornada amb l'horari modificat i de Jornada Continuada.

Aquesta darrera és sol·licitada, fonamentalment, pels professors que hi veuen una possibilitat de racionalitzar el seu horari docent i disposar així de més temps per al seu reciclatge, perfeccionament, etc.

Valoraven, també, l'adopció de l'esmentat horari com a positiu per a l'alumnat que podria dedicar els horabaixes a tota una sèrie d'activitats extraescolars imprescindibles per a una formació més completa i per a relacionar-se amb els seus amics, familiars, etc.

La reacció de resistència i/o rebuig d'un sector de la comunitat escolar (preferentment pares i mares) estimulada per les Administracions, deixen traslluir la concepció del sistema educatiu com a un sistema assistencial (guarderia).

Tal problema no existiria o minvaria si, després de la imposició de la Jornada Continuada, els poders públics: Ajuntaments, CCAA, MEC, etc. organitzassin i oferissin activitats complementàries i gratuïtes per a l'alumnat.

No podem oblidar que, si els poders públics actuassin en aquesta línia, es garantiria el principi d'igualtat d'oportunitats i s'acabaria amb el lucre de les activitats complementàries de la iniciativa privada.

Altres postures contràries a la implantació de la Jornada Continuada exposen arguments de caràcter pedagògic. El més repetit, insisteix en el menor rendiment de l'alumne al minvar la seva capacitat d'atenció i retenció per una saturació informativa, deguda a l'augment d'horari lectiu acumulat en una jornada. Tal aspecte podria considerar-se vàlid si es mantenguessin els actuals esquemes en centres de jornada partida, però es podrien eliminar amb una correcta planificació que repartís les assignatures de forma adequada, segons el seu grau de dificultat-no dificultat, o exigència de major o menor atenció, a les hores més indicades, sempre reforçats els períodes lectius amb intervals de descans/esbarjos més nombrosos i breus.

Mentrestant el MEC, amparant-se en les diferents postures respecte a aquest tema, i coneixent la incidència social que té, ajorna l'establiment d'una legislació clara i definitiva.

S'ha d'exigir, doncs, per acabar amb aquesta situació, una única normativa general que possibiliti a tots els centres, en igualtat de condicions, accedir a la jornada laboral que la comunitat escolar consideri més idònia.

A les pàgines d'aquest número de Pissarra trobareu informació diversa sobre Jornada Continuada, des de legislació, llistat de centres, articles d'opinió, normatives a altres CCAA, etc. Esperam que us sigui d'utilitat.

STEI

JORNADA CONTINUADA: «UNA NOVA ORGANITZACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU».

El debat social sobre la Jornada Continuada,

entenent com a tal la prolongació de l'horari de manera que en una sola sessió de matí o tarda, es desenvolupin tots els processos bàsics de l'aprenentatge sobre els que la institució escolar té responsabilitat, deixant a d'altres institucions i organismes la resta de responsabilitats educatives, moltes de les quals, podrien i, al nostre parer haurien de desenvolupar-se en el mateix centre.

Aquest plantejament està ampliament acceptat, ja que en aquests moments (vegeu **Libro Blanco de la Reforma**) es parteix de la base que el procés educatiu és una responsabilitat a compartir per diverses institucions, atesa la seva heterogeneïtat. Aquesta aspiració majoritària dels ensenyants, posa damunt la taula la concepció -implícita- que del sistema educatiu (especialment en els seus trams inferiors: Pre-escolar, EGB) tenen els poders públics i els usuaris -indirectes (pares i mares)-.

L'adequació de la jornada escolar (lectiva i no lectiva) a les distintes realitats culturals, socioeconòmiques i humanes és un principi pedagògic de validesa incontestable. L'autonomia dels centres públics, almanco teòrica, (que es desprèn de la LODE) ha impulsat la reflexió i reivindicació d'una jornada més racional i compatible amb l'oci.

La distinció entre l'horari lectiu i horari de treball del professorat, la distribució de l'horari dels alumnes entre un segment cronològic continu/discontinu són aspectes que reflecteixen els principis d'autonomia i millora de les condicions de treball (reivindicació permanent).

La generalització de la Jornada Continuada posa en «solfa» el paper preferentment assistencial i no educatiu-formatiu del sistema educatiu.

Aquest conflicte d'expectatives entre els distints membres de la Comunitat Escolar (ensenyants, pares/mares, alumnes i administracions públiques) es vol resoldre o enmascarar en discussions pedagògiques o confrontacions d'interessos.

Hi ha arguments, dades empíriques i experiències contrastades que abonen la «bondat» de la Jornada Continuada; la implantació d'aquest tipus de jornada exigeix canvis en l'organització del currículum escolar, les pauses entre els períodes lectius i considerar les variables que influeixen sobre la corba de cansament... i altres factors que es correlacionen amb el rendiment escolar.

No hi ha relacions directes de causalitat entre la modificació d'una variable (jornada escolar) i el major o menor rendiment escolar (concepte de difícil objectivació).

Aquest tipus d'intents interpretatius són sovint maniobres de distracció sobre els temes de fons.

En el cas de la Jornada Continuada, el que es planteja és un doble repte: escola de qualitat/no assistencial i major compromís econòmic dels poders públics (Ajuntaments, CCAA i administracions educatives).

Després d'aquest preàmbul estam en disposició de fer les següents afirmacions:

1r) La jornada continuada és una demanda majoritària i racional dels ensenyants que és compatible amb un major rendiment acadèmic dels alumnes i que fins i tot ho pot millorar.

2n) El manteniment tàcit del paper assistencial (guarderia) afavoreix als poders públics que duen al terreny de la confrontació d'interessos a pares/mares versus professors/res per eludir la seva responsabilitat i per mantenir una situació de discriminació social (respecte a les activitats extracurriculars).

La confusió que generen els poders polítics institucionals es resol aparentment per la via de confondre l'opinió pública: Jornada Continuada com a sinònim de Jornada Intensiva, irracional, *estressant*. I confonen qualitat amb quantitat.

Aquesta afirmació ve corroborada si constatarem com a l'ensenyament privat els empresaris venen «qualitat» com a sinònim de «quantitat»: més horari lectiu, més temps físic de presència dels seus alumnes, més activitats extraescolars remunerades...

El corolari del que deim és que la implantació de la Jornada Continuada comporta:

a) Una organització social del temps d'oci per als alumnes (majors inversions públiques en educació, espais públics lúdics, instal·lacions esportives...etc.).

b) Oferta pública, gratuïta i no lucrativa i per tant no discriminatòria, de tot un seguit d'activitats extraescolars.

c) La lluita per la compatibilització de la jornada laboral i de la jornada escolar (reivindicació de jornades laborals menys nombroses, horaris flexibles, etc. en el doble paper de pares/mares, treballadors/es).

Per tot això L'STEI-UCSTE propugna:

1) La negociació d'una normativa clara i objectiva per a la generalització de la jornada continuada, que elimini els factors clientelars en la concessió.

2) La convergència de la comunitat escolar per a una defensa de l'escola de qualitat i no de la perpetuació de l'escola assistencial (guarderia).

3) Més inversions educatives i millor organització del Sistema Educatiu.

4) Per a la igualtat real d'oportunitats, exigim:

a) Un temps d'oci -per als alumnes- organitzat i finançat públicament, gratuït, a l'abast de tothom.

b) Una jornada homogènia en els sectors estatal i privat.

5) Per a la racionalització de la jornada escolar: continuada, oci programat i gratuït, temps formatiu i temps lúdic, temps de treball i formació, disminució de l'*estress* escolar (alumnes/ensenyants).

Aquests són alguns dels arguments en favor de la generalització de la jornada continuada. La qual cosa no és la panacea universal a tots els malestres educatius.

Embat

llibres

ESPECIALITZADA AMB PEDAGOGIA
I PSICOLOGIA.

Pge. Part. Papa Joan XXIII, n.º 5-E

Centre Comercial «Los Geranios»

07002 Palma de Mallorca

Tel. 71 33 50

JORNADA CONTINUADA

LEGISLACIO LEGISLACIO LEGISLACIO

LEGISLACIÓ SOBRE JORNADA.

- 1.- Llei d'Educació Primària 17/07/45 (BOE 18/07/45)
- 2.- Nova Llei d'Educació Primària. Llei 169/1965 de 21/12 (BOE 23/12/65)
- 3.- Reglament de Centres Estatals d'Educació Primària. OM 10/02/67.
- 4.- Llei General d'Educació. Llei 14/1970 de 04/08/70 (BOE 06/08).
- 5.- Decret 2480/1970, de 22/08 (BOE 07/09).
- 6.- Resolució de 05/10/70.
- 7.- OM 23/10/70 (BOE 31/10), (Batxillerat).
- 8.- OM 17/01/81 (BOE 06/03).
- 9.- OM 06/05/82 (BOE 14/05). Regula les ensenyances del Cicle Mitjà. Recull com a horari un total de 25 hores lectives.
- 10.- OOMM 02/12/70 (BOE 08/12/70) i 06/08/71 (BOE 24/08/71). Recull les Orientacions Pedagògiques per a la Segona Etapa. Recull, en percentatges, la distribució horària de les diferents matèries, sense precisar hores concretes ni l'horari total.
- 11.- LODE, LO 8/1985, de 03/07 (BOE 04/07). No especifica res en concret sobre el calendari ni l'horari. En les atribucions del Consell Escolar (art. 42) no apareix cap competència del CE sobre aquest tema.

LEGISLACIÓ SOBRE JORNADA CONTINUADA.

- 12.- Circular de la Direcció General d'Ensenyances Bàsiques (curs 86/87).

4.6 Flexibilització de la Jornada Lectiva als Centres Escolars.

4.6.1 Requisits generals per a la modificació de la Jornada lectiva habitual dels Centres Escolars.

13.- Circular de la Direcció General de Centres Escolars (curs 87/88).

2.5 Flexibilització de la Jornada Escolar.

14.- Circular de la Direcció General de Centres Escolars (curs 88/89).

2.6 Autorització de l'horari escolar diferent del establert amb caràcter general.

Les DP del MEC podran autoritzar horaris diferents als establerts amb caràcter general per als motius següents:

a) Necessitats d'escolarització que no puguin ésser ateses d'altra manera.

b) Utilització de transport regular a col.legis d'àmbit rural.

Les sol.licituds d'horari diferent a l'establert amb caràcter general es presentaran davant la DP corresponent abans del 30 de setembre. La presentació de les esmentades sol.licituds serà acordada pel Consell Escolar del centre mitjançant l'observació del procediment que a continuació es descriu:

* Reunió del Consell Escolar perquè es pronunciï sobre la conveniència d'iniciar expedient d'autorització d'horari excepcional en el centre. La decisió que, a l'efecte, s'hi adopti serà vàlida si ha estat adoptada per majoria absoluta de la totalitat dels membres del CE.

* Consulta als pares, en el cas que el CE, per majoria absoluta, hagi decidit iniciar l'expedient d'autorització a què es refereix l'apartat anterior. La dita consulta, formalment convocada pel director del centre, serà resolta per votació secreta de tots i cadascun dels

pares o tutors dels alumnes del centre.

* L'autorització de l'horari diferent a l'establert amb caràcter general, requerirà que a la votació efectuada pels pares s'hagi obtingut, al menys, un nombre afirmatiu de vots equivalents al 85 % dels votants.

* En cap cas es podrà implantar un horari excepcional sense autorització expressa de la DP del MEC.

15.- Ordre del 09/06/89 per la qual s'aproven les instruccions que regulen l'organització i el funcionament dels Centres Docents (BOE 140 de 13/06/89).

Les DP, en autoritzar els horaris dels centres, podran unificar-los per localitats, districtes, barris o zones si ho estimen convenient.

En cap cas podran autoritzar un horari excepcional si no es dóna alguna de les circumstàncies següents:

* Pròrroga justificada d'horaris anteriorment autoritzats.

* Raons especials d'escolaritzacions.

LLISTAT CENTRES

LLISTAT CENTRES

LLISTAT CENTRES

RELACIÓ DELS CENTRES QUE HAN ESTAT AUTORITZATS I DENEGATS A LA SOL·LICITUD DE JORNADA CONTINUADA:

Autoritzats:

Col·legis Públics:

Joan Verdy de CAMPOS
S'Auba de CALA RAJADA (mentre durin les obres)
Poeta Villangómez d'EIVISSA
Cas Serres d'EIVISSA
Blanca Dona d'EIVISSA
Cap de Barberia de FORMENTERA
El Pilar de FORMENTERA
San Fernando de FORMENTERA
San Francisco Javier de FORMENTERA
Mestre Lluís Andreu de FORMENTERA
San Bartolomé de s'ARENAL DE LLUCMAJOR
Son Verí de s'ARENAL DE LLUCMAJOR (provisional 1er. trimestre)
Ses Comes de PORTOCRISTO
Mitjà de Mar de PORTOCRISTO
Tramuntana de MAÓ
Blanquerna del PONT D'INCA-MARRATXI
Can Pastilla de PALMA
Coll d'en Rabassa de PALMA
Rafal Vell de PALMA
Gènova de PALMA
Sta. Isabel de PALMA
Son Canals de PALMA
Camilo José Cela de PALMA
Tramuntana de PALMA
Gabriel Valseca de PALMA
Marian Aguiló de PALMA
Rafal Nou de PALMA
Sta. Catalina de PALMA
Máximo Alomar de PALMA
S'Arenal de PALMA
Son Anglada de PALMA
Anselm Turmeda de PALMA (fins dia 31.1.90)
Son Serra de PALMA
St. Jordi de PALMA
Miquel Porcel de PALMA
Joan Capó de PALMA

Es Pont de PALMA
Maria Antònia Salvà de Son Sardina-PALMA
Guillem de Montgrí de SANT ANTONI DE PORTMANY
Cervantes de SANT ANTONI DE PORTMANY
Can Coix de SANT ANTONI DE PORTMANY
St. Mateu de Baix de SANT ANTONI DE PORTMANY
St. Mateu cap de dalt de SANT ANTONI DE PORTMANY
Es Vedrà de St. Agustí de ST. JOSEP DE SA TALAIA
La Revista de ST. JOSEP DE SA TALAIA
Ntra. Sra. de Jesús de STA. EULARIA DEL RIU
Puig d'en Valls de STA. EULARIA DEL RIU
San Carlos de STA. EULARIA DEL RIU
San Ciriaco de STA. EULARIA DEL RIU
Santa Gertrudis de STA. EULARIA DEL RIU

Educació Especial:

Can Cifre de ST. JOSEP DE SA TALAIA

Centres Privats:

Can Bonet de ST. ANTONI DE PORTMANY
Corpus Christi de PALMA
Sagrado Corazón de PALMA

DENEGATS:

Col·legis Públics:

Pla de Na Tesa de MARRATXI
Secar de la Real de PALMA
La Soledat de PALMA
Jaime I de PALMA
L'Urgell de SANT JOSEP DE SA TALAIA

Informe rebut de la DP de Balears:
"De acuerdo con lo tratado en la reunión de la Junta de Personal le comunico que los criterios por los cuales se han denegado las solicitudes de jornada continuada, han sido los siguientes:

- 1.- No presentar la documentación apuntada a la norma.
- 2.- No superar el 75 % de padres solidarios de dicho horario.
- 3.- No presentar un plan de actividades en horario de tarde para suplir los problemas derivados de la jornada continuada.

Palma, 28 de noviembre de 1989

EL DIRECTOR PROVINCIAL.

ACLARIMENTS

Posats en contacte amb aquests centres perquè ens explicassin la seva situació i els motius de la denegació per part de la Direcció Provincial ens varen comentar el següent:

C.P. Jaume I: Malgrat que la votació del Consell Escolar va donar com a resultat 17 vots afirmatius i una abstenció, reberen de la DP dia 03-10-89 el següent ofici:

Visto el escrito, presentado por el Director del Centro y los informes pertinentes, según el apartado 1.1 de las instrucciones de principio de curso que regulan la organización y funcionamiento de los centros, acuerda denegar dicha solicitud.

La mateixa resposta va obtenir el C.P. Pla de Na Tesa de Marratxí, a on, atesa la diversitat d'opinions del Consell Escolar (compost per una professora favorable a la JC i una mare en contra) es va decidir convocar assemblea de pares i el resultat de la votació va ésser majoritària a favor de la Jornada Continuada.

El mateix va ocórrer al C.P. L'Urgell de Sant Josep que tan sols havia aconseguit un 60 % en la votació realitzada entre els membres de l'APA. En aquests moments el Consell Escolar manté una Comissió per a estudiar el tema.

En el cas del C.P. de la Soledat de Palma, la resposta va ésser molt breu: **Denegado por falta de infraestructura en la barriada.**

Davant el llistat oficial a dalt mencionat, l'STEI ha pogut comprovar l'existència de més centres amb la Jornada Continuada, aquests centres són:

- C.P. Es Pilarí de PALMA
- C.P. Joan Miró de PALMA
- C.P. Son Riera de PALMA
- C.P. Eugeni López i López de PALMA
- C.P. Gabriel Alzamora de PALMA
- C.P. Felip Bauçà de PALMA
- C.P. Ses Rotes Velles de SANTA PONÇA
- C.P. Peguera
- C.P. Es Pinaret del PONT D'INCA
- C.P. Sant Llorenç de CALA MILLOR
- C.P. Can Picafort
- C.P. Can Misses d'EIVISSA
- C.P. Can Alzamora de PALMA.

Així mateix la DP ens ha comunicat que tots els centres de FP i EEMM fan jornada continuada. Nosaltres hem comprovat que hi ha excepcions tals com: I.B. Sant Antoni de Portmany, I.B. Formentera, I.B. Maó, I.B. Pollença que tenen jornada partida; I.B. Felanitx i I.B. Ciutadella que durant dos dies a la setmana fan classe a l'horabaixa.

ESTADÍSTICA DE CENTRES AMB J.C.

E.G.B.: 64/216 = 29'62%

I. B.U.P.: 17/33 = 73'11%

I.F.P.: 15/15 = 100%

Guías turísticas ANAYA TOURING

Por su utilidad y contenido, recomendadas para satisfacer al viajero más exigente:

- Exhaustivo recorrido por los centros de interés histórico-cultural.
- Especial concentración en temas de arte. Exposición completa y detallada de monumentos, museos y sus obras.
- Guía de hoteles y restaurantes.
- Abundante documentación cartográfica.
- Fotografías ilustrativas a todo color.
- Cuidada encuadernación. Tapas protegidas con material flexible de larga duración.

RETALLS PREMSA EDUCATIVA

RETALLS PREMSA EDUCATIVA

ESCUELA HOY, 28 de febrer de 1988.

Una àrdua negociació: Jornada i Calendari.

JORNADA CONTINUADA.

Els sindicats van demanar que definitivament s'abordi l'afer de la jornada continuada amb serietat perquè, mitjançant les reformes oportunes i els recursos necessaris, s'aconsegueixi la seva implantació a tots els nivells de l'ensenyament o, al menys, la possibilitat que aquella comunitat escolar que la desitgi pugui acollir-s'hi amb tota certesa, tot desterrant les irregularitats i arbitrarietats de la situació actual: l'Administració en alguns casos l'autoritza, mentre que en d'altres, la denega, sense saber per quins criteris.

El MEC digué que estava preocupat amb el tema perquè, entre altres coses, s'observava, segons els informes de la inspecció, que l'experiència resultava negativa a centres on la població escolar pertanyia a les classes més desfavorides, la qual cosa feia més palesa la seva discriminació. (No obstant això, els efectes negatius no es palesaven als col·legis d' "élite").

ESCUELA HOY, 16 de novembre de 1989

JORNADA I CALENDARI.

A) JORNADA.

El MEC i els sindicats del professorat de l'ensenyament públic negociaran dins el termini màxim de tres mesos els següents aspectes relatius a la jornada docent:

1.- Elaboració d'una norma que derogui l'O.M. de dia 31 de juliol de 1987, per la qual s'estableix la jornada laboral del professorat públic.

2.- Jornada continuada.

3.- Reducció de l'horari lectiu dels professors majors de 55 anys que ho sol·licitin, tot mantenint el seu horari complet de permanència al centre.

4.- Regulació de la figura del professor-tutor de pràctiques en alternança als centres d'FP.

El punt 2 haurà d'esser analitzat amb tots els components de la Comunitat Escolar, i, en el seu cas, amb les Administracions locals.

B) CALENDARI.

El MEC i els sindicats es comprometen a estudiar la racionalització del calendari escolar, de manera que s'acosti al dels països de la CE, amb la intenció de millorar la distribució de les sessions d'avaluació, d'establir majors possibilitats de preparació i recuperació d'avaluacions pendents i d'estudiar la possible inclusió de dos períodes addicionals de descans de les activitats lectives mantenint el nombre actual de dies lectius.

ESCUELA HOY, 23 de maig de 1989

L'horari escolar

Som a les portes d'una negociació sobre l'horari i el calendari escolar per a fer-los més racionals. Per això,

cal partir d'una visió global del temps escolar per tal de distribuir els temps lectius i els de descans dins la jornada i al llarg del curs.

L'horari actualment vigent a l'Estat ve de prou anys enrere; els suficients perquè els hàbits laborals i els costums hagin canviat prou, especialment a les darreres dècades. Com que l'horari i el calendari han de respondre a les necessitats socials, es obvi que les noves necessitats demanen noves solucions.

Atès que és un tema que afecta el conjunt de la societat, les administracions han d'actuar tenint en compte les circumstàncies i interessos de les parts implicades, mitjançant la negociació.

Encara que el resultat ha d'esser fruit d'aquesta negociació, hi ha alguns eixos pels quals, segons tots els indicis, ha de discórrer aquest procés.

En primer lloc, sembla evident que a l'Estat poden coexistir diverses alternatives d'horari en la mesura que s'adequin a la realitat d'una zona. De fet, en la pràctica, s'han imposat uns horaris lleugerament distints a les zones urbanes i a les rurals i el calendari també té alguna variant.

En segon lloc sembla evident que la tendència sigui reduir el nombre d'hores que els infants tenen ocupades per l'activitat escolar (aproximadament de les 8:30 a les 17:30 h., això si no s'han de servir del transport escolar) perquè puguin tenir un temps per a altres activitats necessàries com jugar, cultivar alguna afició, veure programes concrets de televisió, visitar algun familiar o

JORNADA CONTINUADA

amic, berenar, fer l'endrecament personal, sopar; activitats difícils d'encaixar atesa l'extensió actual de la jornada escolar.

Quant al calendari, sembla raonable de no condicionar el repartiment de dies festius a l'evolució del calendari litúrgic i, sense entrar en confrontació des d'un punt de vista laic amb els qui desitgen que siguin respectades les festes religioses més assenyalades, es pot fer un calendari semblant al francès que contempla, a més a més dels mesos de juliol i agost, unes setmanes a la tardor (Tots Sants), les vacances de Nadal, una altra setmana pel febrer (Carnestoltes) i la Setmana Santa.

Hi ha una tendència cada vegada major entre el professorat a defensar per al seu treball una jornada continuada, alternativa que també comparteixen alguns pares. Aquesta alternativa requereix que hom transfereixi recursos als municipis perquè aquests puguin oferir una gamma variada i suficient d'activitats complementàries. És evident que, si no s'aconsegueix aquesta transferència de recursos, la jornada continuada només serà una excepció a aquells centres en què les circumstàncies ho possibilitin.

Un altre aspecte important de l'horari és la necessitat que té el professorat de reduir el seu horari lectiu per poder tenir temps per a desenvolupar aquelles activitats de formació, preparació i coordinació que implica un ensenyament actiu. La incorporació progressiva d'especialistes afavorirà que tot el professorat tenguí més temps no lectiu, el qual ha d'esser ben estructurat i recollit a la programació del centre i serà valorat igualment com les altres variables de la memòria de fi de curs per a treure'n conclusions operatives.

Som, doncs, davant un tema clau per a la millora de les condicions de treball d'alumnes i professors, de la solució del qual depèn en bona part l'èxit de qualsevol reforma.

UCSTE.

ESCUELA HOY, 30 de maig de 1989

JORNADA DOCENT.

El MEC es va mostrar partidari de la negociació d'una nova ordre ministerial que estableixi la jornada docent i derogui la vigent de 31 de juliol de 1987. Va manifestar, malgrat tot, poca o nul·la receptivitat a la majoria de les peticions sindicals.

ESCUELA HOY, 6 de juny de 1989

JORNADA DOCENT.

Si hi ha discrepàncies entre el MEC i els sindicats entorn a la modificació del calendari, esdevenen antagòniques pel que fa referència a l'ordenació de la jornada docent.

El MEC va presentar a la Mesa Sectorial un projecte d'ordre que substituiria, mitjançant la derogació, la de 31 de juliol de 1987 (BOE de 18 d'agost). El projecte mencionat va concitar el refús absolut dels sindicats per considerar-lo un calc -amb imperceptibles modificacions- de la denostada ordre en vigor.

Els sindicats pretenen que la nova

regulació de la jornada docent contempli aspectes que el MEC, en principi, no està disposat a tractar: reducció generalitzada de l'actual jornada; reducció especial per a majors de 55 anys; reducció -d'acord amb la Llei 30/84- en casos particulars com atenció de menors, minusvàlids, estudis (fins i tot amb la corresponent minva de retribucions); reducció per invalidesa; reducció per labors sindicals; reduccions a càrrecs directius i professorat responsable de pràctiques en alternança; possibilitat d'IMPLANTACIÓ DE LA JORNADA CONTINUADA, etc.

POSTURA TANCADA.

Pérez Rubalcaba va manifestar que el MEC és absolutament contrari a la jornada continuada a EGB, a alterar immediatament l'estatus de transport i menjador i, sobretot, a una reducció generalitzada de l'actual horari docent.

**PAPERS PINTATS I PINTURES
MARCS I MOTLLURES**

*Casa
Pomar
Flores*

ARTICLES PER A ARTISTES

**Sant Miquel, 77 - Tel. 72 14 83
07002 PALMA DE MALLORCA**

ESCUELA ESPAÑOLA, 26 d'octubre de 1989. Núm.: 2976

Els col·legis de Sevilla i Cadis podran optar per la jornada continuada.

Els col·legis públics de les províncies de Sevilla i Cadis han estat autoritzats per la Conselleria d'Educació de la Junta d'Andalusia perquè optin, si així ho acorden els seus consells escolars, per un horari de jornada continuada tres dies a la setmana, tot mantenint 5 hores setmanals de classe durant els horabaixes, segons han indicat fonts de la Unió de Sindicatos de Trabajadores de la Enseñanza de Andalucía (USTEA).

A Sevilla, els sindicats representats a la Junta de Personal, han refusat l'oferta de l'Administració per considerar que és regressiva respecte a les condicions en què una gran part dels centres desenvolupaven la jornada continuada el curs passat.

A les restants províncies andaluses, els professors i consells escolars han sol·licitat a les delegacions provincials que acceptin la jornada continuada. Segons fonts sindicals, la Conselleria "s'hi ha negat, argumentant que aquesta modalitat de jornada s'autoritza amb caràcter experimental tan sols a les dues províncies esmentades i que en cap cas es farà extensible, almenys per ara, a la resta de la comunitat autònoma".

USTEA reconeix que la "reivindicació lògica del professorat que vol fer més racional la seva jornada de treball" i l'interès dels pares "perquè els alumnes restin el màxim de temps possible a l'escola" ha provocat amb freqüència la confrontació de pares i professors, "a vegades alentada per l'Administració educativa per no concedir la reivindicació ni cercar solució a les demandes dels pares dels alumnes".

ESCUELA ESPAÑOLA, 26 d'octubre de 1989. Núm.: 2976

Propostes sindicals.

USTEA ha proposat un model de jornada escolar després de conèixer la decisió de la Conselleria d'Educació. La proposta diu:

"Com a qüestió prèvia es fa necessari distingir entre horari de treball del professorat i horari de l'escola. Respecte al primer, sol·licita la reducció d'horari de docència directa i que aquesta es dugui a terme de 9 a 13:30 h. de dilluns a divendres, - sense oblidar la nostra reivindicació de reduir en el futur l'horari lectiu a 18 hores setmanals- la resta de les 30 h. de permanència al centre es dedicaran a tasques de coordinació, reunió d'òrgans col·legiats, avaluacions, tutories i atenció als pares, dins l'horari que determini el consell escolar.

Les escoles han de romandre obertes els horabaixes el màxim de temps possible perquè els alumnes puguin realitzar activitats no lectives, impartides per personal contractat per l'Administració.

Les persones que atenguin aquestes activitats han d'estar integrades orgànicament dins el centre i representades en els seus òrgans col·legiats. L'organització de la jornada escolar ha d'esser tasca de tota la comunitat educativa, i les activitats dels horabaixes estaran incloses en la planificació general del centre i han d'esser **lliures i gratuïtes per a tothom**.

Les APAs podran organitzar les activitats que estimin oportunes sempre que compleixin les condicions anteriors. Caldria arbitrar la forma que en les activitats organitzades per un centre hi puguin participar alumnes d'un altre centre del mateix municipi o zona, per la qual cosa és recomanable la coordinació i organització de la jornada per zones o municipis. Amb aquesta proposta es possibilita i potencia el manteniment de menjadors escolars i serveis complementaris, per tant l'Administració no podrà utilitzar l'establiment de la

jornada continuada com a pretext per l'eliminació de menjador i serveis necessaris a les escoles.

En definitiva, es tracta de millorar i ampliar l'oferta educativa i per això, els responsables polítics han de plasmar als Pressuposts les seves sempre proclamades bones intencions respecte a la qualitat de l'ensenyament.

ESCUELA ESPAÑOLA 26 d'octubre de 1989. Núm.: 2976

Pares i professors critiquen la decisió administrativa d'autoritzar la jornada única a col·legis de Sevilla i Cadis.

La desigual implantació de la jornada continuada confirma la necessitat d'obrir un debat entre tots els sectors.

La Confederació d'Associacions de Pares (CEAPA) exigeix el manteniment de l'actual horari escolar mentre que no s'arribi al consens generalitzat. Les APAs volen que se solucionin tres aspectes fonamentals relacionats amb l'horari escolar: les ensenyances acadèmiques, les necessitats fisiològiques d'alimentació i les activitats complementàries. La CEAPA resalta que no admetrà solucions "basades exclusivament en la consideració d'un aspecte o en els interessos sectorials". Portaveus de la Junta Directiva han insistit que l'horari laboral del professorat és independent de l'horari lectiu i de l'horari escolar.

Les instruccions que regulen l'organització i funcionament dels centres públics dictades el passat mes de juny pel MEC assenyalen que a EGB, Pre-escolar i Educació Especial les escoles han de sol·licitar al director provincial del MEC, abans de dia 30 de juny, autorització sobre la distribució de l'horari que volen aplicar durant el següent curs escolar. En tot cas, l'horari esmentat s'ha de desenvolupar sempre en sessions de matí i horabaixa amb un interval de, almenys, dues hores entre ambdues sessions.

La sessió de l'horabaixa no podrà tenir una durada inferior a una hora i mitja. La sol·licitud de distribució de l'horari que s'hi formulí haurà d'anar informada pel consell escolar del centre, amb l'expressió del nombre dels membres que en són favorables.

Als centres de Batxillerat i de Formació Professional, l'horari general del centre serà elaborat dins la programació general anual per l'equip directiu tenint en compte les propostes i acords del claustre i del consell escolar, que procedirà a l'aprovació de la proposta de jornada escolar i horari general. Abans de dia 20 de setembre, el director del centre comunicarà l'horari aprovat al director provincial del MEC.

OPINIÓ DELS PARES.

De l'any 1986 ençà, les direccions provincials del MEC han denegat als centres escolars la sol·licitud de jornada continuada. Fins aquest moment, i a part de l'experimentació que es duu a terme a alguns centres d'uns anys ençà, l'Administració, a més a més d'exigir l'aprovació de la mesura pel consell escolar del centre, sol·licitava l'opinió dels pares dels alumnes mitjançant una enquesta.

La implantació de la jornada continuada presenta una sèrie de dificultats. A la pressió dels pares, que en molts de casos i per raons de feina no saben què fer amb els fills durant l'horabaixa, cal afegir-hi els problemes derivats dels menjadors escolars. La exigència de suplantar l'activitat acadèmica per activitats extraescolars durant l'horari d'horabaixa mena a una reorganització de l'escola, que, en la majoria dels casos, l'actual sistema educatiu no pot fer front per manca de recursos i de disponibilitats.

La implantació de la jornada continuada exigirà, a més a més, una concepció de l'organització i funcionament dels centres escolars, distinta de l'actual. En aquest sentit, la col·laboració dels ajuntaments resulta fonamental.

ESCUELA CANARIA. *Boletín Informativo del STEC.*

La jornada continuada.

Des de fa anys, ha estat present entre tots els treballadors de l'ensenyament, una aspiració laboral: aconseguir una jornada laboral continuada. Aquest principi de curs, s'ha caracteritzat per la generalització del debat dins claustres, consells escolars i assemblees d'APAs.

El sistema escolar actual, ha caducat en molts d'aspectes: continguts que s'imparteixen, metodologia emprada, mitjans amb què es compta, horari escolar, etc. i els resultats són patents: un alt índex de fracàs escolar.

Si es vol millorar realment l'educació en els seus nivells obligatoris es fa necessari sotmetre el sistema educatiu a un canvi en profunditat, que en tot moment, passa per un major desemborsament econòmic dedicat a l'ensenyament. No es pot dir que "hem millorat" quan les estructures del sistema educatiu segueixen sense ser reformades. Aquí tan sols posen pegats a la façana de l'edifici.

L'STEC, com a sindicat de classe, i l'objectiu del qual és la consecució d'una ESCOLA PUBLICA CANARIA, GRATUITA I DE QUALITAT... defensa una JORNADA LABORAL CONTINUADA per al professorat; i com que és solidari amb la resta de la classe treballadora considera que aquesta reivindicació laboral s'ha de fer dins un marc d'exigències a l'Administració en què tota la comunitat educativa conjuntament plantegi una alternativa global que redundi en benefici de tothom.

L'STEC, en el seu recent III Congrés, es va manifestar sobre aquest tema en els següents termes:

"Respecte a la JORNADA UNICA, s'aporta que estigui subjecta a l'autonomia de cada centre, sempre que impliqui un augment de plantilla per a les activitats complementàries i que l'horari d'alum-

nes i professors no hagi d'esser coincident: el centre ha d'estar obert al barri, l'alumnat ha de gaudir d'altres activitats que no han d'esser desenvolupades pel professorat; que no es tanquin menjadors escolars; que minvi l'horari lectiu del professorat; que augmenti la plantilla dels centres, tant per possibilitar la renovació pedagògica del professorat dins l'horari lectiu com perquè hi hagi monitors d'activitats complementàries (culturals, recreatives, esportives, tallers...) que hauran d'esser subvencionades per l'Administració tant autonòmica com local".

Així doncs, una transformació en profunditat del sistema educatiu, no és acabar les classes a migdia, i eliminar transports i menjadors, contentant demagògicament el professorat i, a més a més, estalviant doblers d'uns exigits pressuposts educatius, sinó al contrari, ha de passar per un augment dels pressuposts esmentats, que facin possible afrontar aquest necessari i urgent canvi del sistema educatiu.

JORNADA CONTINUADA

JORNADA CONTINUADA

ARA ARA ARA ARA ARA

ACCIONS A FAVOR DE LA JORNADA CONTINUADA. CANÀRIES

ESCUELA ESPAÑOLA, 26 d'octubre de 1989. Núm.: 2976

Vaga a Canàries.

Pel gener de 1988, els professors d'EGB de la Comunitat Canària van anar a la vaga per protestar contra l'obertura d'expedient a 17 directors de centres públics als quals s'hi havia implantat la jornada continuada després de la seva aprovació pel consell escolar.

Els sindicats canaris sol·licitaven a l'Administració un increment dels pressuposts per ampliar la plantilla dels centres i que la Conselleria assumís les activitats complementàries. El conflicte va acabar amb un acord pel qual s'iniciaven unes negociacions per regular la situació dels col·legis en què s'hi havia implantat la jornada continuada.

Un mes després dels incidents de Canàries, en

què les APAs s'oposaren a les decisions dels directors, la CEAPA expressava el seu suport als pares i subratllava que la jornada única no seria oportuna "fins que no s'esdevinguin les condicions sociològiques, estructurals i de serveis apropiades". La Confederació indicava que aquesta qüestió "per la seva importància i repercussió en la vida ciutadana" ultrapassa l'àmbit del MEC i que per a la seva anàlisi "cal iniciar un gran debat nacional".

CIRCULAR.

La Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de Canàries va dictar l'any 1987 una circular sobre la jornada escolar en què acordava que els centres de pre-escolar i EGB públics que desitjassin establir amb caràcter provisional la jornada única haurien de presentar una sol·licitud que inclogués la certificació d'acord favorable emesa pel claustre (almenys les 3/4 parts del total dels seus membres) i pares (almenys les 3/4 parts del cens total, després d'una votació secreta en aquest acte formal).

ANDALUSIA.

USTEA.

EN DEFENSA DE LA JORNADA CONTINUADA.

En defensa de la jornada continuada proposem les accions següents:

- Establir dijous 26 d'octubre EL DIA DE LA JORNADA CONTINUADA. Tots els centres de la província, aquest dia tindran classe de 9 a 2, independentment del tipus de jornada que tinguin, avisant els pares i mantenint les activitats lectives fins a les 2, sense anar-hi l'horabaixa, podent continuar aquesta mesura els dijous successius a partir del mes de novembre, previ debat als centres.
- Convocar reunions del consell escolar dia

30 als centres que mantinguin el projecte de jornada continuada i, valorant el suport i les condicions del moment, mantenir-se en les seves posicions. USTEA es compromet a impulsar la decisió que prenguin els col·legis.

c) Proposar al Plenari de la Junta de Personal, en la seva reunió de dimecres 25, que exigeixi immediatament aquest mateix dia al delegat i a la Conselleria l'obertura de negociacions sobre jornada continuada.

ASTURIAS

LA NUEVA ESPAÑA, 11 de novembre de 1989

Els sindicats de l'ensenyament faran un tancament a favor de la jornada continuada.

Oviedo. Els sindicats de l'ensenyament del Principat d'Astúries varen acordar fer un tancament el pròxim dilluns a la Direcció Prov. d'Educació per a denunciar l'actitud "irresponsable" de l'Administració educativa en els criteris de concessió de la jornada continuada als centres d'EGB.

LA VOZ DE ASTURIAS, 14 de novembre de 1989.

Els sindicats ocupen el despatx de Montes per a demanar la jornada continuada.

Montes, Director Provincial d'Educació, va dur a terme el seu treball en una altra dependència durant el tancament.

Oviedo. La Junta de Personal Docent No Universitari va mantenir un tancament ahir durant tot el dia dins el despatx del Director Provincial d'Educació, José Luis Montes, per a negociar uns criteris bàsics sobre la jornada continuada als centres públics. Els quinze tancats es varen entrevistar a l'horabaixa durant hora i mitja amb Montes, sense arribar a un acord satisfactori.

Els pares d'alumnes del col·legi de Jove tancaran avui les portes del centre. Volen que s'estableixi la jornada continuada.

Gijón. El C.P. de Jove tancarà avui les seves portes en protesta per l'actitud de l'autoritat educativa que es nega a concedir la jornada continuada al centre. La mesura va ésser adoptada unànimement per l'APA en una assemblea celebrada ahir.

NOTA:

Pel que la referència a altres CCAA no disposem d'informació respecte a mesures concretes sol·licitant la JC. Tant sols recordarem que a la vaga general del curs 87/88, majoritàriament seguida pel professorat, un dels punts reivindicatius era la sol·licitud de la Jornada Continuada.

LEZAMA

CENTRO DE RECURSOS
PARA LA ENSEÑANZA
DE LA LENGUA

ELT - Deleg. ALHAMBRA - Ed. SECO OLEA

Fco. Suau, 14 bjos. 07010 Palma de Mallorca - tefno. 754476

OPINIONS DIVERSES

SOBRE JORNADA CONTINUADA

JORNADA SEGUIDA O PARTIDA.

Tothom sap la transcendència que han tengut i tenen les variables "espai" i "temps" (ambdues relacionades) i el condicionament al model d'escola. Històricament hi ha una constant significativa: la de fixar un espai específic separat dels altres i amb unes característiques determinades; hi ha fins i tot escoles que consideren com a característica pròpia el total aïllament: escoles monacals, escoles elitistes, pensonats, etc., totes elles amb objectius diferents però, almenys amb dos de comuns:

1) No relacionar-se amb l'exterior per tal que aquest no "contamin" el projecte educatiu (cas de les escoles elitistes) o, al revés, que siguin els alumnes els qui no "pertorbin" la societat (alguns interns).

2) La total dedicació temporal (el projecte escolar és per a tot el dia). Però avui l'escola té molts reptaments pels canvis que es van produint a la societat. Entre d'altres, les alternatives que s'hi ofereixen són:

1) Relacionar escola i societat. Es diu que l'escola s'ha oblidat d'allò que passa al voltant, per això ha optat per:

a) Acostar la societat a l'escola a través dels mitjans àudio-visuals (televisió, vídeo, cinema, etc.), tecnologia (informàtica), premsa, etc.

b) Acostar l'escola a la societat: sortides escolars, hort escolar, visites a museus, etc.

2) Escolaritzar la societat: Avui, com sabem, la Pedagogia Social va adquirint cada vegada més importància: universitats populars, centres cívics, animació socio-cultural, centres de dinàmica educativa, etc. Tots sabem que per als nins l'escola és sovint una obligació, encara que a vegades fins i tot pugui ser divertida, per això el professorat té tantes dificultats per a motivar-los.

Aquestes línies precedents volen demostrar que és necessari canviar les variables "espai" i "temps", fer-les més flexibles, menys centralitzades, més autònomes: Per la construcció dels edificis escolars, pel disseny, la dotació, la distribució del mobiliari i material escolar se segueixen uns criteris centralitzats i aquí hi ha els exemples negatius: no solament en sentit estètic sinó en el de funcionalitat i idoneïtat pedagògica (p.e. no se n'han adonat que existeixen agrupaments flexibles, etc.). La frase "el continent condiciona el contingut" és comprovada quotidianament. Cada escola hauria de tenir més autonomia per organitzar el temps escolar. A l'actualitat destacam a nivell macroorganitzatiu dos elements temporals que estan regulats per disposicions centralistes: l'estructuració del sistema escolar en grans períodes: Ed. Pre-escolar, EGB, EEMM, etc. i la fixació de 220 dies lectius (art. 10 de la Llei General d'Educa-

ció). Ambdós aspectes poden ser contestats: Alguns creuen que s'hauria de canviar la distribució dels cursos als cicles actuals (p.e. incloure el tercer curs al Cicle Inicial i el sisè al Cicle Mitjà) i altres es demanen quines són les causes de la fixació dels 220 dies lectius, ¿per què no 180 o 200? Tots comprovam cada curs una paradoxa que apareix al calendari escolar: els dissabtes del curs són obligatoris per als mestres i voluntaris per als nins (la causa d'aquesta desraó és el poder comptabilitzar aquests 220 dies), fet que ocasiona qualche problema amb les APAs.

Entrant de ple al tema de la jornada seguida o partida direm que està relacionat, al meu entendre, amb allò que ja he dit. Si l'escola compleix una determinada funció, ha de tenir més autonomia que la que té fins ara. L'horari de 9 a 12 i de 3 a 5 és el normal, si bé els col·legis privats sense saber les raons, solen fer una hora més, per què? Les possibles causes de seguir aquest horari podrien ésser entre d'altres:

1) Tradicionalment s'ha seguit aquest i així continuam.

2) Permetre que els nins tinguin més descansos per millorar el rendiment i dosificar millor els esforços.

3) Els nins poden menjar amb els pares.

4) Els centres que tenen

menjador són una gran ajuda per als pares que treballen.

5) La majoria de treballadors tenen l'horari partit i l'escola també el segueix.

Es pot refutar immediatament aquestes raons d'aquesta manera:

a) La rutina ha estat sempre una constant al quefer escolar i és clar que avui són molts els esforços que els professors realitzen per sortir-se'n. L'horari normalment vigent s'estableix amb l'inici de l'obligatorietat de l'escola i en una economia eminentment agrícola, acabada la tasca escolar els nins ajudaven els pares en les feines agrícoles. A l'actualitat, l'economia segueix altres camins, la població és cada vegada més urbana i s'urbanitza (per desgràcia) la part rural.

b) Tots sabem que el cansament i l'avorriments dels nins estan molt relacionats amb l'organització i la bona utilització del model d'escola que s'ha elegit. El professorat diu que a les darreres hores del capvespre els al.lots estan més nerviosos, encara que a la majoria d'escoles es fan tallers.

c) És veritat que hi ha nins que poden menjar amb els pares perquè els horaris són compatibles, però a Ciutat hi ha nins que han de fer quatre viatges (alguns estan diàriament més de dues hores dins un autobus).

d) Les parelles treballadores tenen un problema de custòdia dels fills, però encara són pocs els centres estatals que tenen menjador; a més poden existir altres solucions.

e) Hi ha molts de funcionaris (estatals, de banca, de caixes, Telefònica, Ibèria, Gesa, etc.) que tenen jornada seguida.

f) Encara que es faci jornada seguida, l'escola no té perquè estar tancada.

Una alternativa a la jornada partida és la jornada única. A l'actua-

litat ja hi ha centres (de cada vegada més) que tenen aquest horari i ningú millor que els propis alumnes i professors ens podrien explicar els seus avantatges i desavantatges.

A cop d'ull, les raons objectives, entre altres de possibles, per elegir la realització de la tasca escolar seguint l'horari esmentat poden ser les següents:

1) Un adequat aprofitament de l'espai escolar, ja que pels horabaixes s'han de fer diverses activitats.

2) Hi ha una millor oportunitat per acostar l'escola a la societat, en el sentit de realitzar un munt d'activitats que amb el currículum oficial, molt carregat, no es poden fer perquè o no hi estan contemplades o no es disposa de temps per a dur-les a terme en profunditat.

3) Els alumnes aprenen a organitzar el temps lliure i a seleccionar d'acord amb el propi criteri, les activitats que diverses institucions li ofereixen.

4) Els alumnes disposen de temps per fer treballs complementaris (no "deberes"), assistència a qualque acte cívic del lloc on habiten, etc.

5) Els alumnes poden descansar més, jugar a les darreres hores de l'horabaixa: això no ho poden fer a l'actualitat, ja que molts duen treballs per a realitzar a ca seva.

6) Els professors tenen, si volen, més temps per poder assistir a seminaris, reunions, cursos de reciclatge, etc.

7) Algunes vegades, les reunions del Claustre es fan a la correguda perquè l'hora exclusiva no basta per tractar els punts de l'ordre del dia, d'aquesta manera s'hi poden dedicar un parell d'hores del capvespre amb més tranquil.litat (naturalment a costa del còmput global d'hores).

8) L'assistència conjunta i voluntària dels professors i alumnes a actes culturals i cívics que es facin

al capvespre es pot fer més assossegadament.

9) Es poden estalviar recursos de transport i menjador.

Naturalment, s'hi poden afegir més raons positives i també s'hi han d'incloure alguns inconvenients que es poden resoldre:

a) Les activitats que es facin al capvespre han de ser gratuïtes i voluntàries per a tots els alumnes. Hi ha ajuntaments que volen tenir més responsabilitats que la conservació i neteja de l'edifici escolar i volen contribuir a la planificació i a la subvenció d'activitats que ajudin a completar la formació dels nins; també hi ha associacions de pares que volen col.laborar a la realització d'aquestes tasques extraescolars. S'ha de prestar atenció als abusos i injustícies que es poden produir si les activitats no són gratuïtes.

b) Les escoles dels pobles petits tenen més dificultats per planificar activitats extraescolars per falta de mitjans de persones idònies.

En aquest cas, es poden cercar algunes d'aquestes solucions:

1) Ajuda del Ministeri a través de l'educació compensatòria.

2) Mancomunar-se amb altres escoles petites i també grans per tal que es puguin estalviar recursos i distribuir adequadament les persones que ajuden al desenvolupament de les activitats.

c) La planificació d'aquestes activitats ha de ser molt realista perquè s'hi poden produir descoratjaments. Els centres que volen acollir-se a la jornada seguida han de seguir les passes assenyalades a l'apartat de Legislació.

Gaspar Nicolau
Cap de Servei d'Inspecció d'EGB

CEAPA. CONFEDERACIÓ ESPANYOLA D'ASSOCIACIONS DE PARES D'ALUMNES.

EL DEBAT DE LA JORNADA CONTINUADA

Aquest document té com a objectiu subministrar a les APAs i les seves federacions un material que contribueixi a enriquir la reflexió i el debat sobre un tema d'especial interès i preocupació per als pares d'alumnes i que la CEAPA estudia en profunditat a partir de les consultes, suggerències i experiències concretes que quotidianament viuen els nostres centres escolars: la jornada escolar i l'horari lectiu als centres públics.

El debat sobre l'horari escolar no ha deparat fins ara cap document oficial que analitzi els ritmes escolars i que els posi en relació amb els ritmes i, en definitiva, amb el model d'organització social i laboral del país.

Per tal d'orientar la nostra posició, sembla necessari de fixar alguns punts de reflexió, dos són els problemes que han d'esser considerats:

- a) Adequació de l'horari a les necessitats de l'alumne.
- b) Adequació de l'horari a les necessitats dels pares.

Una tercera consideració, l'adequació de l'horari a les necessitats dels professors és secundària, atès que l'horari laboral del docent pot ésser totalment diferent al de l'alumne i, conseqüentment, és innecessari considerar-lo aquí.

L'horari partit és seguit als països meridionals en general. També cal considerar que l'horari continuat sol estar associat al caràcter lectiu del dissabte.

Un aspecte important és la determinació del temps lectiu real, o temps d'ensenyament útil, una vegada descomptades les pauses de qualsevol tipus. Els països amb horaris intensius apliquen diversos tipus de pauses de durada variable, però la suma i la distribució de les quals són superiors al temps lectiu real d'Espanya en sessions dobles i molt més en la mal anomenada jornada única espanyola, el nom més apropiat de la qual seria **jornada reduïda**.

Que l'horari intensiu espanyol s'ha adoptat per interessos aliens a la qualitat de l'ensenyament hom ho aprecia fàcilment. La qualitat de les experiències instructives proposades no s'ha incrementat.

En les circumstàncies actuals que podem resumir breument en la necessitat òbvia d'una educació integral de l'alumne que passa per la realització d'activitats no estrictament acadèmiques al propi centre, la derivada de la pròpia evolució de la nostra societat, i la manca d'un ordenament legal precís que reguli les activitats no lectives, creim que una hipotè-

tica implantació de la jornada escolar en sessió única de matí no seria procedent pels motius i raons que passarem a exposar.

Respecte de les experiències concretes de jornada continuada, hem expressat en diverses ocasions la nostra insatisfacció pels seus resultats i, per tant, el nostre desacord amb la seva implantació general en les actuals condicions.

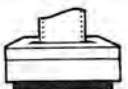
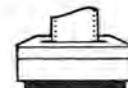
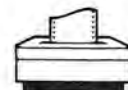
Per altra part, creim que no s'han de prendre decisions d'aquest tipus en un moment en què hom no coneix amb exactitud com s'aplicarà la Reforma del sistema educatiu.

Si ens referim a la possibilitat d'una hipotètica generalització d'aquesta experiència, entenem que prèviament s'hauria de comptar amb un informe tècnic molt ample realitzat per personal qualificat i independent de l'Administració, sindicats de professors i organitzacions o entitats amb interessos manifestats en aquesta qüestió, en el qual es considerassin tots els supòsits i variables, com l'edat de la població escolar, les peculiaritats de les zones rurals i urbanes, l'entorn socio-econòmic i laboral, les necessitats socials de serveis, tals com el menjador escolar, etc.

Mantenim la nostra exigència d'una educació pública integral i integradora per als nostres fills i filles, això significa que la seva formació no es pot limitar a les matèries o assignatures curriculars, sinó que ha de completar-se amb altres opcions culturals i educatives realitzades al centre en horari de matí i horabaixa, realitzades de franc als nivells obligatoris i garantides per l'Administració educativa.

RAONS, MOTIUS I PÈRDUES D'OPCIIONS AMB L'ESTABLIMENT DE LA JORNADA ESCOLAR EN SESSIÓ ÚNICA DE MATÍ EN LES ACTUALS CONDICIONS.

- La implantació de la sessió única de matí provocaria una discriminació

entre els centres públics i privats concertats d'una mateixa localitat, en poder oferir aquests darrers un horari més concorde amb la jornada laboral i familiar.

- Horaris diferents als centres d'una mateixa població podria originar que germans que assisteixen a centres distints no coincidissin en les seves jornades escolars, la qual cosa ocasionaria trastorns a l'organització familiar.

- El menjador escolar, que compleix una important funció social, podria desaparèixer; els alumnes que usen el transport escolar, els qual a vegades han de recórrer distàncies considerables, es veurien greument desassistits en la seva alimentació.

- Les importants activitats que realitzen les APAs en horari no lectiu no poden abandonar-se, sobretot si no hi ha garanties de cap tipus en la

seva continuïtat.

- Els centres no poden ésser simples transmissors de coneixements que obviïn els altres objectius de l'educació.

- No hi ha prou raons pedagògiques que aconsellin aquest canvi i sí raons de tipus social i laboral del nostre entorn, al qual l'escola ha d'estar arrelada en tot moment.

- La no coincidència de l'horari escolar amb el laboral i familiar de la nostra societat podria ocasionar importants conseqüències, especialment als nuclis urbans, degut a la desatenció dels joves durant aquests períodes no concordants.

- Les possibilitats de trobada pares-professors al centre es veurien seriosament afectades.

- La convivència entre els sectors de la comunitat educativa es podria veure minvada, si un canvi d'aquesta magnitud no es produís en base a un acord consensuat per tots els seus integrants.

- Finalment, creim que una institució com és l'ensenyament públic d'un país no es pot deslligar de la realitat social, cultural i laboral del seu entorn en cap cas.

L'HORARI ESCOLAR: UN REPTAMENT A LA QUALITAT.

Recentment el problema de l'horari escolar ha començat a ser actualitat al nostre país a causa de molts factors: demandes de grups de pares, percepció de la disfuncionalitat de l'horari actual entre certs sectors de professionals i de pares, experiències alternatives en algunes escoles aïllades, obertura de negociacions sindicals sobre els horaris dels ensenyants, la comparació amb altres països de la CEE, etc. Tot i el fet que la discussió sobre l'horari comenci a plantejar-se com a problema, som ben lluny de preveure com s'afrontarà aquest debat per part de l'Administració, els pares, els ensenyants i la societat en general, i de la seva eventual resolució.

Segons ha publicat fa poc el Diari de Barcelona, el replantejament de l'horari que segueixen les escoles en el nostre país, és un tema controvertit. Al Consell Escolar de Catalunya s'estudia la manera d'adaptar l'horari i el calendari a les necessitats de tots els implicats, fonamentalment pares i mestres, però no sembla senzill. Evidentment, trencar amb hàbits socials molt arrelats, amb les referències (de rendiment, de jornada laboral, de control i aparcament dels nens ...) que un horari escolar té implícites, que afecten la vida quotidiana d'un col·lectiu social tan ampli, no sembla, en principi, gens fàcil.

Els mateixos sindicats de mestres a Catalunya no tenen posicions coincidents sobre el tema, si bé hi ha una tendència a plantejar-se la jornada laboral dels mestres en termes de jornada continuada.

Entre els pares també hi ha diferències molt importants, des d'aquells que treballen fonamentalment en el sector de serveis i amb recursos culturals i econòmics per a gestionar el temps lliure propi i el dels seus fills, fins d'altres, la majoria, que no poden plantejar-se desenvolupar aquesta funció educativa de manera tan directa.

Entre ambdós hi ha tot un ventall d'opcions diverses que en el seu conjunt posen en dubte la funcionalitat de l'actual horari escolar.

Els primers perquè voldrien que els seus fills seguissin un conjunt d'aprenentatges que es poden trobar en l'oferta extraescolar, i l'horari escolar, amb la seva extensió, limita de fet aquestes possibilitats. D'altres perquè pensen que a l'escola hi ha cabuda per a algunes d'aquestes activitats (música, idiomes, esports d'equip, tallers especialitzats, etc.) i es lamenten que fer-ho signifiqui per als nens i nenes una jornada escolar tan extensa.

Finalment trobaríem un ampli sector que argumentaria una pèrdua de temps i d'esforços el descans del migdia. En la realitat podem trobar que a moltes escoles privades, que disposen a la pràctica d'una auto-

nomia més gran en la gestió que les escoles públiques, es desenvolupen activitats complementàries que modifiquen els límits de l'horari establert i que afecten pràcticament el conjunt dels infants escolaritzats.

La justificació d'un model d'horari.

Allò que explica la vigència d'un model d'horari concret són les necessitats i hàbits socio-laborals i culturals de la població, i la seva relació amb la situació administrativa i la política educativa concreta. En base a aquest binomi s'articularen els criteris pedagògics que racionalitzen el model que finalment es configura. Així podem entendre les diferències, però també les semblances, entre països d'una mateixa àrea socio-econòmica.

En la revisió dels textos legals que regulen el temps d'escolarització sorgeixen sempre dos aspectes: els dies lectius, el nombre d'hores diàries, ben explicitat i les fórmules de la seva aplicació, enunciat en termes de criteris i eventualment regulat per normes de rang inferior, reglamentats en la LGE, atesa la necessitat d'adaptar-se als usos socials de cada comunitat.

Quan es comenta que l'actual fórmula horària té clares connotacions d'un model social basat en el modus de producció agrari, no significa que sigui totalment inútil. El fet que hagi resistit el pas del temps n'és una prova. El que probablement tenguim poc sentit, en la realitat d'avui, és el fet de convertir-la en l'única

fórmula possible, en intocable, i que sigui idèntica per a tots.

Què ha canviat en la societat d'ençà que hi ha l'horari actualment vigent? Són obviament moltes les transformacions que hi ha hagut al nostre país. S'ha passat d'una societat rural, amb els seus modes de socialització i relació grupal, als models culturals de les societats urbanes. Avui el 85 % de la població catalana és urbana. L'estructura familiar ha canviat sensiblement, especialment amb la incorporació de la dona al món del treball. En el darrer període, ja en la dècada dels 80, s'han iniciat transformacions molt importants dels sectors laborals dominants i en els models d'organització del treball.

També les expectatives davant l'escola han variat de forma radical. Si bé l'escola encara compleix una important funció de control social o "guarderia", no ho és sense que els pares i el conjunt de la societat sigui també exigent amb la formació i amb els procediments que se segueixen per dur-la a terme.

Quan s'ha plantejat una proposta pedagògica renovadora, s'han modificat qualitativament els elements implicats en l'educació. Quant als aspectes personals, han canviat el paper i la funció del mestre i del nen; els pares i la comunitat s'han incorporat a la tasca educativa. S'han

modificat els continguts i els mètodes, l'organització humana i el tipus de recursos necessaris. Aquest conjunt de can-

vis ha alterat profundament les dimensions tradicionals de l'espai i del temps escolar.

Tot això significa, en la nostra perspectiva, una modificació qualitativa dels supòsits en el quals es basa l'actual model d'horari i la raó de fons dels arguments que tendeixen a posar-lo, cada vegada més, en qüestió.

El temps en l'activitat educativa.

En el marc del temps escolar cal distingir entre el temps d'aprenentatge, amb tota la seva diversitat de tipus i situacions, el temps per a la relació grupal o social i el temps lúdic i de descans.

L'escola té la funció de planificar-se l'organització del temps de forma racional i adequada a les necessitats dels infants, és a dir, cal que l'horari es planifiqui des del doble vessant d'atenció a les necessitats de l'infant i en una perspectiva global del temps escolar. D'aquí que s'hagi de veure la distribució del temps en funció dels dies lectius i dels dies o períodes de descans per setmana i durant l'any escolar.

Com es gestiona el temps escolar, a partir de quins supòsits? Voldríem deixar ben establert que al nostre criteri, gestionar un horari és gestionar un model de treball concret. Els criteris que s'adoptin posen de manifest les hipòtesis de treball pedagògic que hi ha al darrera de decidir-se per un model d'horari o un altre. D'altra banda, les decisions preses no són irrellevants respecte de les conseqüències que s'en deriven; un marc temporal determinat genera uns comportaments i uns efectes que condicionaran, al seu torn, les actuacions posteriors. Vegem sinó la creença dominant que hi ha un temps bo -matins i primeres hores- i un temps dolent -la resta-. No cal dir que en la confecció dels

LA SITUACIÓ EN ALGUNS PAÏSOS DE LA CEE

País	Total hores lectiv./curs	Horari de classe	Temps (h) Interrupc.	Dia-es que descansen
Espanya	890	9-12/15/17	(3)	dissabte
Alemanya F.	700	7,45-12,15	—	dissabte i dia dimecres i dia dissabtes
Bèlgica	942	8,30-12/14-16	(2)	dimecres i dia dissabtes
França	948	8,30-11,30/13-16	(1,30)	dimecres
Itàlia	860	8,30-12,30	—	dissabte i dia dimecres
P. Baixos	860	8,30-12/14-16	(2)	dimecres i dia dissabte
Regne Unit	—	8,30-12,15/14-16	(1,45)	dissabte

Font: Crònica d'Ensenyament, octubre de 1988

horaris de moltes escoles aquesta tipologia del temps va associada a determinades activitats o matèries d'aprenentatge.

En el mateix exemplar del Diari de Barcelona es comentava l'opinió de la FAPAC en contra de l'horari continuat dels alumnes i de dedicar els matins a activitats acadèmiques i les tardes a les complementàries.

Tot i que comprenem aquesta opinió, caldria analitzar si en realitat obeeix a un plantejament racional ben explicat per part dels ensenyants, o bé és una resposta que extensos sectors de mestres adopten per trobar uns mecanismes d'actuacions que els facilitin donar sortida a la situació que han d'afrontar.

L'horari actualment vigent.

El temps actual de la jornada escolar es reparteix pràcticament en dues meitats, de manera molt poc funcional segons els criteris que acabem d'exposar. Així tenim que per quatre hores i mitja de classe real, hi ha tres hores i mitja de descans. El conjunt de la jornada, però, ocupa els infants vuit hores -sense comptar el temps de transports a les grans ciutats- en intercanviar-s'hi l'extens període del dinar, el més llarg en la llista de països de la taula. També som l'únic país industrialitzat que comença les classes a les nou del matí.

Això és, anar a l'escola impossibilita gran nombre de nens de fer res més, inclosa la possibilitat que l'escola els ofereixi altres ofertes que les estrictament curriculars. Deures, veure la televisió, jugar, practicar algun esport, realitzar activitats culturals complementàries, trobar-se amb amics i germans, sopar, etc. ha de comprimir-se entre les 6 i les 11 del vespre, després de la llarga jornada escolar.

Quina és la funció del temps d'interrupció del migdia?. Trobaríem algun mestre que ens assegurés que després d'aquest els alumnes es troben més descansats que quan han sortit a les 12?. Creiem que aquest espai, exageradament llarg, només fa acumular fatiga en els escolars.

En definitiva la rigidesa de les ordres que regulen el model d'horari en l'actualitat i la seva disfuncionalitat tendeixen a provocar situacions injustes de "doble moral", perquè aquelles escoles que compten amb més recursos i autonomia financera, els és més senzill cobrir aquests desajustaments amb una oferta d'activitats complementàries.

Qui gestiona el temps no lectiu?

D'altra banda, trobem la qüestió gens petita de qui ha de gestionar el temps que ocupa l'escolar però que no és un temps estrictament curricular.

La resposta, amb l'actual model sembla evident, aquest és un temps privat. Si els infants poden escollir entre quedar-se al centre o anar a casa, la responsabilitat és dels seus pares. Les APAS han d'assumir, per tant, la funció de mantenir els serveis d'escolarització durant tres hores durant 178 dies, és a dir, 534 hores a l'any, gairebé dos terços de les hores lectives totals.

Cobrir un espai de temps tan considerable de la vida dels alumnes no és una qüestió menor, almenys no ens ho sembla. Quins criteris s'adopten i qui ho fa, amb què es compta quant a orientacions, recursos o instal·lacions, qui s'ocupa de formar animadors-monitors?. Quin suport i de quin tipus troben les APAS en el seu esforç?.

En el cas que les instal·lacions d'un centre siguin minses, l'APA, el Consell Escolar i els mestres decideixen gestionar l'espai temporal del migdia d'una altra manera, per exemple seguint la jornada escolar, per què no ho podem fer?. Si el Consell Escolar té la capacitat legal en el centres públics de resoldre en els apartats f),g),h) de l'article 41.2 de la LODE, per què no pot decidir, ateses certes condicions en aquest aspecte?.

Apunts per a una solució.

Seria tan difícil deixar de voler complaure tothom i establir dos, màxim tres mòduls horaris, per tal que les mateixes comunitats escolars, previ acord de pares i mestres, s'hi poguessin acollir?.

Aquest dos o tres mòduls, haurien d'emmarcar-se en algunes decisions complementàries, consensuades amb els sectors corresponents:

- Establir els dies lectius del curs acadèmic i els períodes de descans en uns termes més racionals que a l'actualitat.

- Fixar la jornada laboral dels mestres, inclòs el temps de treball en comú.

- Fixar els criteris per a la jornada acadèmica dels nins, donant els temps de descans mínims.

- Fixar les condicions a partir de les quals una comunitat educativa pot prendre una decisió i establir a què s'obliga i el període de temps que l'afectarà.

- L'Administració hauria de poder judicar la conveniència d'una decisió i negociar-la en el seu cas, ateses una sèrie de condicions: equips, necessitats educatives expressades en el projecte educatiu, recursos disponibles i el paper i la capacitat de gestió de l'APA.

- Negociacions entre Administració Autònoma i Local de les seves respectives competències, responsabilitats i recursos pel que fa a la gestió i funcionament del temps escolar no lectiu.

En un període que l'Administració hauria d'establir, caldria fer un seguiment d'experiències minoritàries, que tenen una llarga tradició de funcionament amb l'acord de tota la comunitat escolar, o atendre determinades demandes per tal de fer-ne un seguiment. Si aquest tipus d'experiències s'ignoren o es fan desaparèixer, sense cap mena d'avaluació ni control de com han funcionat, ¿com es tindran els arguments i el criteris necessaris per a poder establir més endavant les negociacions amb les diverses parts que reclamen una racionalitat més gran en la planificació del treball amb els nostres alumnes?.

Joan Rué
Hortènsia Tolosana

Perspectiva escolar. Núm. 131. Gener 1989.

CONCLUSIONES DEL DOSSIER DEDICAT AL TEMA DE JORNADA. Escuela Asturiana.

Amb independència que es pugui aprofundir en aquest tema, avançam algunes conclusions, limitades al sistema escolar:

1.- La jornada escolar ha de ser analitzada a la llum d'altres elements tals com calendari escolar, vacances i horari del professorat i les seves competències, donant-li el rang normatiu adequat; no seria suficient una simple circular. No s'han d'introduir alteracions aïllades sense calibrar la seva incidència en les altres.

2.- A cap país es contempla al nivell equivalent a la segona etapa (7è i 8è) horaris de cinc hores seguides.

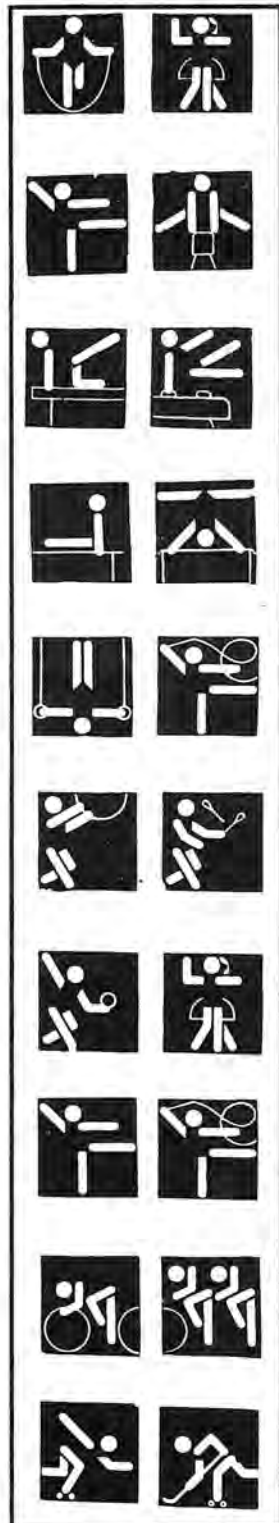
3.- Això tampoc succeix a Primària (6-11/12 anys), a on la periodització del temps diari i setmanal són diferents. Existeix una banda d'horaris que abraça des de les 27 hores per setmana a França a les 20 hores per setmana en els primers anys d'escolaritat a països com Gran Bretanya, Alemanya, Suècia, etc... si bé, el temps que hi ha entre el final de la sessió matinal i el començament de la sessió d'horabaixa és generalitzadament menor que el predominant en els nostres menjadors escolars.

4.- La jornada del matí se sol complir, a Europa, en el primer nivell de Secundària (12 a 15 anys) entre les 8 del matí i les 15 hores, amb un període de descans que inclou el menjar del migdia.

5.- Es fa necessari que el poder responsable (a Espanya el MEC i CCAA amb competències educatives) avaluï amb rigor els efectes dels canvis, fonamentalment des de criteris tècnics no influïts per interessos particulars.

6.- La jornada d'una sessió no garanteix, per si mateixa, majors oportunitats d'ocupació de l'oci, major temps destinat a activitats extraescolars o a permanència amb la família, ni increment del rendiment acadèmic. Això podria suposar necessitats de contractació de personal per dur a terme el desenvolupament de les activitats extraescolars.

7.- Es evident que l'atenció (factor essencial en el rendiment escolar) disminueix segons s'incrementa el temps de treball continuat. De la mateixa forma, la retenció (segon factor essencial en l'aprenentatge) també és menor. Atenuar aquests efectes negatius és difícil i exigeix profundes modificacions tant d'organització escolar com de mètodes didàctics.

LA PALMESANA

PEDRO AMENGUAL VICH
PAPELERIA RECLAMOS

OBJETOS DE ESCRITORIO y
ARTICULOS PARA REGALO

Avda. Alejandro Rosselló, 36

Telef. 46 06 39 - PALMA

8.- Els hàbits alimentaris al nostre país, les deficiències d'equipaments socials, i les dificultats pràctiques en la confecció d'horaris escolars (que, dins un marc temporal de sessió matinal continuada, distribueixin la seqüenciació diària de les matèries de forma adequada) són obstacles molt importants per l'eficàcia docent de centres amb aquesta modalitat d'horari.

9.- Resumint, no es veu convenient per als alumnes la generalització d'aquests models d'organització horària continuada que s'han d'entendre tan sols com a un mal menor quan està en perill la possibilitat d'escolarització o quan l'excepcionalitat de les circumstàncies ho requereixen.

10.- Si que es veu, en canvi, procedent la reducció d'horari escolar dels alumnes de Pre-escolar, que amb un esbarjo a mig matí podrien tenir una sessió continuada.

11.- També pot ésser útil i factible la fórmula de jornada única (en concentracions escolars i centres amb menjador) de tres hores en sessió matinal, pausa d'una hora per a dinar dins el mateix centre i dues hores després del dinar. D'aquesta forma, una jornada escolar que els alumnes iniciarien a les 9 hores podria acabar per a ells a les 15 hores.

Escuela Asturiana. Núm 43. Maig 1989.

UNA CONCEPCIÓ DIFERENT DE LA JORNADA CONTINUADA?

Un dels temes més actuals durant els darrers cursos i que s'entronca en una vella reivindicació del professorat, és sense dubte el de la Jornada Continuada. El debat està obert dins els Claustres, Consells Escolars, etc. i s'ha arribat, en molts de casos, a un xoc frontal d'interessos entre pares i professors, conseqüència d'un mal plantejament del problema.

Des del punt de vista dels professionals de l'ensenyament s'intenta justificar el nou horari, basant-se en raons pedagògiques o psicològiques, quant menys de dubtosa fiabilitat, per quant és difícil entendre que l'aprofitament, per exemple, d'un alumne en la quinta sessió del matí sigui superior al que pot obtenir a l'actual sessió vespertina.

Per altra banda, des de la perspectiva dels pares, aquests afronten el problema des d'una concepció assistencial que està, en principi, plenament justificada: "què faran els nostres fills des de les dues de la tarda si no tenim poder adquisitiu per a oferir-los una sèrie d'activitats que, malgrat que siguin necessàries, no estan al nostre abast?".

I és que, efectivament, l'alternativa d'oferir una gamma d'activitats voluntàries (finançades per les APAS o pels mateixos pares) no sembla molt lloable des de l'esperit democratitzador i d'igualtat d'oportunitats que ha de presidir l'acció de l'escola pública.

Arribem, doncs, a un debat infructuós entre ambdues parts, davant la passivitat de l'Administració, que teòricament ofereix la possibilitat d'optar a l'esmentada jornada,

sense aportar solucions globals que haurien d'ésser de caràcter normatiu general per a tots els centres educatius.

Davant aquest diagnòstic negatiu sobre "l'estat de la qüestió" si que hi caben alternatives superadores de les diferències, que durien a un esforç comú per millorar el Sistema i les condicions de treball en el moment en què comenci a perfilar-se una nova estructura del sistema educatiu.

El nou disseny curricular, des de la nostra perspectiva, plantejaria una jornada escolar per a els alumnes semblant a l'actual, malgrat amb una reorganització de les matèries a impartir i el moment més adequat per fer-ho. Les activitats musicals, plàstiques, rítmiques, artístiques i altres de tipus pràctic haurien d'ocupar les sessions de la tarda, deixant les àrees que exigeixen un major esforç intel·lectual per a la jornada del matí.

Així caldria parlar de jornada o torn continuat per al professorat, que segons la matèria impartida **podria realitzar, o bé torn de matí o bé torn d'horabaixa**, sense deixar de considerar la jornada de matí i horabaixa per a l'alumne.

Aquesta mesura no suposaria un descens escandalós de la jornada del docent, que pot així dedicar més temps a la seva preparació i perfeccionament.

José Hernando Herrero.
Mestre Llicenciat en
Ciències de l'Educació.
Escuela Española.
Núm. 2976. 26/10/89.

CONSELL
INSULAR
DE MALLORCA

JORNADA CONTINUADA EN LES DIFERENT COMUNITATS AUTONOMES.

Nota: Pissarra ha sol·licitat a les diferents CCAA la seva normativa sobre Jornada Continuada. Si no hem rebut cap resposta, incloem si la tenim, la informació dels sindicats de les respectives CCAA.

PAÍS VALENCIÀ

STE-PV membre d' UCSTE afirma: la Conselleria no ha negociat encara la normativa que possibiliti la jornada continuada. L'Administració només concedeix JC als centres comarcals de Secundària i no a tots i permet aquest horari a alguns centres perquè tenen dos torns.

All-i-Oli, revista del STE-PV, en el seu número de novembre del 89, sota el titular: Què passa amb la Jornada Continuada?, diu: què ha fet fins ara l'Administració Educativa Valenciana i també la Central?. No voler entrar a negociar res. Però mentrestant, ha autoritzat, amb caràcter experimental, alguns projectes anomenats d'**Innovació Educativa**, no presentats a la convocatòria pública i basats en un horari especial que intenta ser de JC amb diverses variants.

Melxor Botella

PRINCIPAT D'ASTÚRIES.

Conselleria d'Educació, Cultura i Esports. Oviedo 6 novembre de 1989.

"Con esta fecha trasladamos a la Dirección Provincial del MEC en Asturias su escrito de fecha 30 de octubre en el que recaban información sobre Jornada Continuada en centros escolares de Asturias, por ser competencia del MEC".

Firmado: Vicente Sánchez García.

Nota: a 30 de novembre no hem rebut cap informació al respecte.

COMUNITAT AUTÒNOMA DE GALÍCIA.

Informació apareguda en el Diario Oficial de Galicia, Xoves 11 de agost 1988.

4.2.- La Direcció General d'Educació Bàsica podrà autoritzar amb caràcter experimental, la implantació de JC sempre que es compleixin les següents condicions:

a) Acord favorable del Consell Esco-

lar, per majoria de 2/3 del nombre legal dels seus membres.

b) Acord favorable del Claustre de Professors, per majoria de 2/3 dels seus integrants.

c) Informe de les APAS dels centres, legalment constituïdes.

d) Informe amb proposta de modificació de 2/3 del total del cens de pares o tutors del alumnes. En el cas que el nombre total de votants no arribés als 2/3 del total del cens es repetirà la votació 48 hores després, essent suficients els 2/3 dels partici-

pants. En el cas de centres dependents de la Xunta de Promoción Educativa serà preceptiu l'informe favorable de l'esmentada Xunta.

4.3.- Els centres interessats a modificar la jornada lectiva, hauran de dirigir en el mes de setembre, una sol·licitud al Delegat Provincial, on faran constar els següents punts:

- * Nom del centre i adreça.
- * Nivells i modalitats educatives que s'hi imparteixen.
- * Nombre d'alumnes transportats.
- * Horari que es proposa, sense alteració de les hores lectives establertes.

Hi Adjuntaran també:

- * Projecte pedagògic-didàctic que inclogui les activitats extraescolars de l'horabaixa, en col·laboració amb les APAs i altres institucions i organismes. En tot cas, es garanteix, per part del professorat, la supervisió de totes les activitats projectades. Aquest projecte es presentarà a les APAs, Claustre i Consell Escolar amb caràcter previ a les votacions.

* Actes de les votacions efectuades en cada un dels sectors esmentats en el punt 4.2. El vot serà secret, directe i no delegable.

4.4.- Les autoritzacions es donen per un curs escolar, havent de presentar el centre, al final del mateix, una memòria avaluadora dels resultats per duplicat. La Delegació en traslladarà un a la Direcció General d'Educació Bàsica.

Diario Oficial de Galicia. Venres, 14 de Xullo 1989.

4.2.- S'ha firmat un Conveni de Cooperació entre la Conselleria d'Educació i la Universitat de Santiago de Compostela per a l'estudi i avaluació de la jornada lectiva en sessió única implantada, amb caràcter experimental, en alguns centres de la CA. Fins que no hagin conclòs aquestes tasques, no procedeix a autoritzar la implantació d'aquest horari en més centres. Els que ja tenen autoritzada la jornada continuada hi seguiran mentre que els resultats parcials de l'estudi i avaluació no aconsellin suspendre la dita experiència.

La jornada continuada hi seguiran mentre que els resultats parcials de l'estudi i avaluació no aconsellin suspendre la dita experiència.

Diario Oficial de Galicia. Xoves, 17 de Agosto de 1989.

Tots els centres autoritzats per a què a D.Gal. per a desenvolupar experimentalment JC hauran de contemplar en la seva programació general anual els se-

güents aspectes:

- * Objectius que haurà de satisfer el centre amb l'experimentació de JC (generals i específics a cada nivell).
- * Objectius d'ensenyament que, per mor de l'experimentació, provoquen situacions noves que afecten professors, alumnes, orientacions metodològiques, situacions d'aprenentatge, avaluació del rendiment...
- * Organització del centre atenent la nova situació experimental: equips de cicle, departaments didàctics, agrupament de l'alumnat, durada de les sessions de classe, temps d'esbargo, temps de reunió dels professors i la seva dedicació durant l'horabaixa, utilització comunitària dels centres escolars, assenyalant criteris d'ús, transport i menjador escolar...
- * Experiències o activitats d'innovació pedagògic-didàctica que es realitza amb motiu de la implantació de la JC: coneixement i aprofitament de l'entorn, formulació coordinada del perfeccionament del professorat...
- * Relació amb els pares i acció tutorial, explicitant els canals mitjançant els quals es preveu el seu desenvolupament.
- * Pla d'activitats extraescolars i complementàries: participació que hi té el professorat, responsabilitats d'APAs, cost econòmic, disponibilitat o no de transport escolar, etc.

Nota final: no hem rebut més informació d'altres CCAA, però ja que al llarg de la revista apareixen diferents accions dutes a terme pels professors que rebutgen la irregular implantació de la JC al seu territori, us remetem als esmentats documents.

Librería
FONDEVILA

LLIBRES DE TEXT LLIBRERIA GENERAL

I CARTES NAUTIQUES

C. ARABI 12 - 14 TFNO. 72 56 16 07003 PALMA DE MALLORCA

Col·lectiu del centre "Martín Códax"

Una experiència de jornada continuada.

El Col·legi Martín Códax està situat a Vigo, a dotze quilòmetres del centre de la ciutat. Hi ha escolaritzats alumnes de tres a catorze anys i el nombre total d'alumnes és de vuit-cents.

El col·legi va començar a funcionar l'any 1972 per iniciativa d'un grup de professors, constituït en societat anònima. Actualment gaudeix d'una subvenció oficial parcial. L'origen social dels alumnes correspon a la classe mitjana: professionals liberals, empleats de banca, obrers especialistes, petits comerciants; també hi ha alumnes procedents de la zona semirural en què es troba el col·legi.

El centre, constituït per un grup de professionals units per l'amistat i una mateixa concepció pedagògica, va pretendre, des del primer moment, d'oferir una alternativa distinta a les existents a la ciutat, i es va inclinar per una escola activa, no només quant al treball dels alumnes, sinó també quant a la possibilitat d'experimentació i innovació per part del col·lectiu de professors.

Aquest plantejament ens ha menat, al llarg dels anys, a la introducció d'una sèrie d'experiències, com les següents:

- creació d'una classe d'"imatge" a tots els nivells, que funciona de l'any 1974 ençà;
- valoració i aplicació de la reeducació psicomotriu, etc.

- una de les innovacions que va pretendre posar en marxa el col·legi, va ésser la JORNADA ESCOLAR CONTINUADA; s'aconseguí posar-la en pràctica durant el curs 81/82 i s'ha mantingut fins ara.

Abans de fer la valoració, volem recordar com es va gestar la idea i com es va dur a terme.

La idea de reestructuració de la jornada escolar va partir conjuntament de la directiva de l'APA del curs 78/79, d'un bon nombre de membres de l'esmentada associació i d'un grup de professors del centre. La necessitat de la reestructuració va ésser plantejada i discutida en funció d'una sèrie de motius de distints tipus, entre el que es poden destacar els següents.

El problema del transport.

La distància en què es troba el col·legi de la majoria de les residències familiars dels alumnes provoca una excessiva quantitat de temps invertit en transport. El nombre total de kms. recorreguts pels vuit autobusos en els quatre viatges diaris era de 524. El problema s'agreujava per l'especial localització del col·legi, que obliga a travessar un dels barris més populosos de Vigo a les hores punta; això exigia que els alumnes havien d'estar dins l'autobús de dues a tres hores diàries, la qual cosa provocava una

fatiga considerable unida a la síndrome de tancament que es reflectia en el comportament general tant dins l'aula com a casa seva.

En aquestes condicions, l'escola complia una trista funció de guarderia, puix que els nostres alumnes romanien fora de casa de les vuit del matí fins a les set del vespre.

Si bé, alguns utilitzaven el menjador escolar, la majoria anava a casa seva sense comptar amb un temps raonable per menjar tranquil·lament, la qual cosa repercutia en un stress familiar i convertia el dinar en una tragèdia.

El rendiment escolar i la inadeguada distribució d'activitats.

Dins les activitats escolars de l'horabaixa, la disminució del rendiment era palesa respecte al matí i en alguns casos la feina resultava infructuosa. Aquesta realitat ens va dur, inconscientment, a agrupar durant el matí, per als nivells superiors, les matèries que vàrem considerar que necessitaven major atenció i concentració i les més relaxants (gimnàstica, música, etc.) a l'horabaixa. Així s'establiren uns horaris irracionals en els qual les activitats més denses se succeïen i agreujaven el cansament i la tensió de l'alumne.

Raons d'ordre cívico-social.

Per altra part, vàiem la necessitat que els alumnes participassin en les activitats sòcio-culturals que es desenvolupaven a la ciutat, a la qual s'havien de sentir integrats des de petits, amb el suport i l'orientació de l'escola, aspecte imprescindible de la seva formació integral.

Si l'escola ha d'ésser continuïtat i reflex de la vida social, és clar que els alumnes hi han d'aportar la problemàtica del mitjà en què es mouen; pel contrari, no complirà la funció d'ajudar-los a aconseguir un desenvolupament integral.

La problemàtica del temps lliure.

A més del fet cultural i social, ens preocupava un fet més determinant per al pre-adolescent en formació: l'oci, entès com un saber "gaudir del temps lliure", "inici del temps de la música, la lectura, la conversa familiar", el "gaudiment del joc", etc.

Aquesta idea ens preocupava a tots, no tan sols pel plantejament teòric, sinó també per les queixes dels pares, tals com: **ja no saben jugar, no tenen temps, no els veig fins a la nit**, etc. Tot això enclouia una actitud preocupant per a nosaltres, que havíem de tenir en compte altres actituds que es reflectien en frases com: **no els aguant a casa, beneït col·legi que els aguantau, no puc amb ells**, etc.

La jornada continuada hauria de potenciar l'actitud positiva dels pares mencionats en primer terme i fomentar un canvi de conducta en els del segon.

Les raons mencionades ens varen dur al convenciment que si volíem seguir ésser una escola viva i experimental, es feia necessari reestructurar el temps escolar. Es plantejava la necessitat de la JORNADA CONTINUADA.

Els primers sondejos fets van ésser negatius i s'hi van produir postures d'incomprensió. Finalment, foren els propis pares qui possibilitaren el canvi de mentalitat; l'APA va realitzar enquestes, sondejos d'opinió, reunions contínues on es valoraven els motius i va encarregar un estudi sociològic, en què s'analitzaven els possibles efectes del canvi. L'enquesta realitzada va donar com a resultat sobre 503 famílies, 268 a favor, 70 en contra, 154 abstencions i 9 en blanc.

L'APA va aprovar la jornada continuada, el centre sol·licità el permís corresponent a la Direcció Provincial, que no hi va posar cap impediment si es respectaven les hores lectives fixades pel MEC.

Valoració provisional.

Podem afirmar que el resultat ha estat francament positiu.

- Es va fer possible l'estructuració d'uns horaris més coherents, amb alternança d'activitats disperses, que eviten el cansament i la monotonia, doncs mantenen l'alumne més interessat.

- S'acabà de consolidar la vella idea sostinguda pel col·lectiu de professors d'estructurar l'espai de treball en aules o tallers d'àrea o d'activitat. Els nins canvien d'espai a cada activitat, amb la qual cosa s'aconsegueix relaxació i s'aprofita millor l'aula i el seu material.

- El rendiment, en general, ha augmentat.
- El treball escolar, quant a reflexió i aprofundiment, va millorar considerablement com a conseqüència d'una major serenitat dels alumnes.

- L'actitud de l'alumne davant la tasca es va tornar més oberta i receptiva.

- Es va possibilitar la feina fora de l'escola fins a tal punt que l'alumne ja no considera com una càrrega activitats tals com: fer entrevistes, anar a una biblioteca per documentar-se, visitar una exposició, reunir-se en grups de treball, etc. Fins i tot compten amb la possibilitat de quedar al centre quan vulguin per fer una activitat lliure o imposada en una determinada àrea.

- És important considerar el descens significatiu del nombre d'accidents, de la violència envers els altres i el material.

- En un principi teníem por que l'obligatorietat de mantenir la totalitat de les hores lectives per als nins de 3 a 7 anys resultàs fatigant. Hom va pensar d'establir un horari diferent i més curt, però ens vam trobar amb problemes de transport i de les famílies que tenien fills a dos nivells diferents. Com a solució, es va confeccionar un horari especial per a aquests nivells:

De 9 a 11 h.: treball en alternança d'activitats.

D'11 a 12 h.: berenar calent servit pel col.legi dins l'aula amb la seva professora. A continuació, esbarjo.

De 12 a 13 h.: Treball.

De 13 a 13:30 h.: Esbarjo.

De 13:30 a 14:30 h.: Treball.

Ens vàrem exigir que les hores de feina fossin amenes i contemplassin gran varietat d'activitats. Va resultar sorprenent veure com els alumnes no se'n podien avenir que la jornada ja s'havia acabat.

- La resposta dels pares fou millor del que s'esperava; els escèptics es van veure obligats a acceptar que els seus fills estaven més relaxats i més contents.

VALORACIÓ D'ALGUNS CENTRES QUE FAN JORNADA CONTINUADA.

La revista PISSARRA ha fet una entrevista a cinc centres de Balears que tenen jornada continuada. Les preguntes que se'ls ha fet són les següents:

- 1.- Quants d'anys fa que tenen jornada continuada?
- 2.- Quins foren els motius que us varen impulsar a implantar-la?
- 3.- Hi ha hagut algun problema per a la seva implantació?
- 4.- Quins aspectes positius observau a partir del canvi de jornada?
- 5.- Ofereix el centre alguna alternativa als horabaixes?
- 6.- Quina és l'opinió dels pares i alumnes sobre la jornada continuada?

Rèspostes:

CP BLANCADONA d'Eivissa (zona urbana).

- 1.- Aquest és el quart curs de la seva implantació.
- 2.- Va desaparèixer el menjador que era gestionat econòmicament i administrativa pels pares. No hi havia transport oficial per als alumnes i la distància mitjana al centre era de 1,8 km.
- 3.- No hi va haver cap problema. Es va sotmetre a votació i el 98 % dels 195 pares que varen votar, ho varen fer afirmativament.
- 4.- S'eviten desplaçaments innecessaris al centre i resten més hores lliures per a altres activitats de l'alumnat.
- 5.- Sí. Hi ha organitzades activitats extraescolars per l'APA de: anglès, esport, dansa,

costura i ceràmica.

6.- Els pares la veuen amb bons ulls i els alumnes també. Així disposen de més temps lliure per a l'oci i la convivència familiar.

CP COMARCAL ST. RAFAEL d'Eivissa (zona rural)

- 1.- Aquest és el quart curs de la seva implantació.
- 2.- En un principi, la varen sol·licitar els pares. Es va sotmetre a consulta i no es va arribar a un 50 % de vots favorables. L'any següent, el professorat va fer un informe favorable sobre jornada continuada després d'haver sol·licitat informació a altres centres que ja la tenien. Es va sotmetre novament a consulta i va sortir una majoria no molt alta, però es va implantar. Ara, el 98 % dels pares hi estan a favor.
- 3.- No hi va haver cap problema.
- 4.- Els alumnes poden passar els horabaixes amb la família. Poden assistir a altres activitats no imposades que són millor acollides per l'alumnat.
- 5.- Activitats extraescolars de: biblioteca, esport, ceràmica per cicles, teatre, col·loquis en anglès i classes d'alemany.
- 6.- L'opinió dels pares i alumnes és favorable perquè l'actual horari els deixa molt més temps lliure.

CP TORREPETXINA de Ciutadella.

- 1.- De la creació de l'escola ençà (aproximadament uns vuit anys).
- 2.- El fet d'esser una escola rural, per la qual cosa els alumnes han de recórrer un trajecte més o menys llarg per anar-hi des del lloc on viuen. Així s'eliminen trajectes innecessaris.
- 3.- No.
- 4.- Poden estar més temps a ca seva i aprofitar millor els horabaixes. El rendiment escolar és igual o millor que amb la jornada partida.
- 5.- La consideren molt favorable i estan molt contents.
- 6.- No.

IFP SANT JOAN BOSCO de Ciutadella.

- 1.- Dos.
- 2.- El transport escolar, així no s'hi han de quedar a dinar.
- 3.- No.
- 4.- Als alumnes de 2n. grau els permet les pràctiques en alternança.
- 5.- Bona.
- 6.- Només esports i videofòrum cada dimecres.

CP RAFAL VELL de Palma

- 1.- De començament d'aquest curs ençà.
- 2.- Vàrem començar fa tres anys a partir d'una sol·licitud dels alumnes al consell escolar. Es varen estudiar avantatges i inconvenients i vàrem veure que era una distribució més racional del temps, sobretot si hi col·laboraven els

pares, tant a nivell d'APA -organitzant activitats extraescolars- com a nivell individual -omplint el temps lliure dels seus fills. També hi havia la necessitat de desmassificar el menjador.

3.- Per a la implantació no hi ha hagut cap problema. A partir de la seva entrada en funcionament, n'hi ha haguts alguns d'individuais que, a poc a poc, se n'han anat superant. Els conflictes arribaren fins el Director Provincial, el qual, segons uns pares, havia negat que havia concedit la jornada continuada al centre, mentre, que el centre havia rebut l'autorització oficial. Alguns dels pares que varen crear el conflicte, volien que els seus fills fossin atesos directament pel seu professor durant tot l'horabaixa.

4.- És molt poc el temps d'implantació, però sembla ja que les dues darreres classes del matí són millors, quant a atenció, que les de l'horabaixa quan la jornada era partida.

5.- Uns Trenta-tres cursets organitzats majoritàriament per l'APA amb la col·laboració del professorat. Com a exemple, en citam els següents: teatre, ball de bot, fang, escacs, voleibol, bàsquet, handbol, música, cant coral, anglès, ràdio, cinema, contar contes...

6.- No hem fet enquesta d'opinió, encara que majoritàriament hi estan d'acord, si bé els pocs que n'estaven descontents, sembla que minven de cada dia.

CIRCUITOS FIN DE AÑO

"EN AVION ESPECIAL A ROMA"

Salida día 29 Diciembre a las 9'00 hrs.

Regreso día 5 Enero a las 18'25 hrs.

OPCION 1.º

ROMA - VENECIA - FLORENCIA
Avión+Hoteles+Autocar.. 51.900 Pts.

OPCION 2.º

ROMA - NAPOLES - POMPEYA
SORRENTO - CAPRI
Avión+Hoteles+Autocar.. 45.800 Pts.

¡¡SUPER OFERTA!!

Avión ida y vuelta + Traslado a Roma
POR SOLO 14.000 Pts.

INFORMES Y RESERVAS:

VIATGES TRAMUNTANA, S.A. GAT 725

31 de Diciembre, 12 - Tel. 20 46 00 - PALMA

**Con apenas 5.000 Pts.
al mes Sa Nostra
me da el**

10%

**Y cuando Sa Nostra
dice que da el 10%,
es un 10%.**

*Y con la primera
aportación Sa Nostra
le regala el libro
"100 AÑOS DE LA HISTORIA
DE BALEARES."*

AHORRO FUTURO MES A MES

**"SA NOSTRA"
CAJA DE BALEARES**

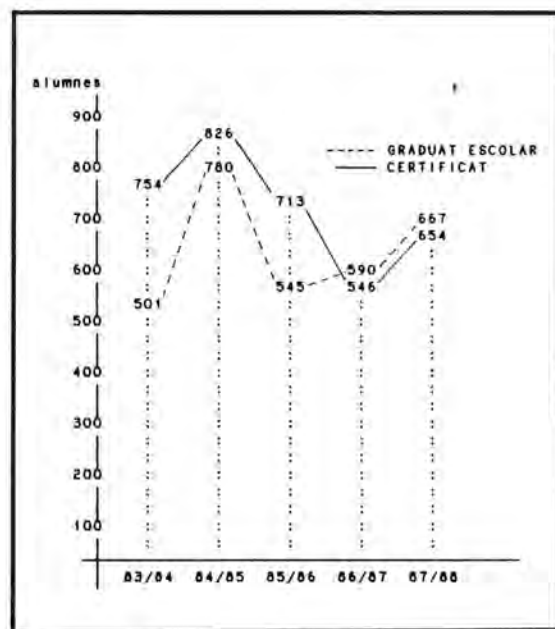
NOTES SOBRE LA FP PÚBLICA DE PALMA (i II)

Al capítol anterior d'aquest estudi (1) es presentà una breu descripció dels centres que conformen l'FP pública de Palma així com una anàlisi de la seva infraestructura. Ara, i a partir d'algunes dades rellevants, intentarem esbrinar els seus trets més significatius quant a alumnat i professorat. Volem recordar que els cursos objecte del treball es troben compresos entre els anys 80 i 88.

ALUMNAT

* Tradicionalment, el conjunt d'alumnes que accedien al nivell de FP-1 es trobava constituït de forma majoritària per aquells que sols gaudien del Certificat d'Escolaritat. Al gràfic 1 es representa l'evolució de la matrícula total al primer curs de l'FP-1 de Palma, distribuïda segons la respectiva titulació de l'alumnat a l'hora de formalitzar-la. De la seva observació es pot concloure el progressiu equilibri entre el nombre d'alumnes que hi accedeixen a partir del Graduat Escolar i els que ho fan a partir del Certificat.

GRAFIC 1

En particular aquesta tendència s'accentua a favor dels Graduats al cas del Borja Moll (vegeu la taula 1), centre que presenta una oferta de professions/especialitats més atractives i amb força futur dins el sector de serveis, que és el que domina dins la nostra economia (2): informàtica de gestió, jardí d'infància, laboratori, estètica, etc.

TAULA 1

Nombre d'alumnes que han accedit a l'FP-1 amb el Graduat Escolar a l'Institut Borja Moll (dades expressades en % sobre el total d'alumnes matriculats).

CURS	%
83/84	48.9
84/85	57.7
85/86	69.2
86/87	76.7
87/88	72.5

Quant a la promoció a l'FP-2, i després d'avaluar les dades corresponents a l'Institut Politècnic i al Borja Moll per esser els únics que presenten una tradició dins aquest nivell, es pot afirmar que l'accés es produeix fonamentalment des de l'FP-1 i en baix nombre des del BUP. Al gràfic 2 es confronten els totals d'alumnes que han accedit a l'FP-2 des d'una o altra opció a algun dels dos centres esmentats.

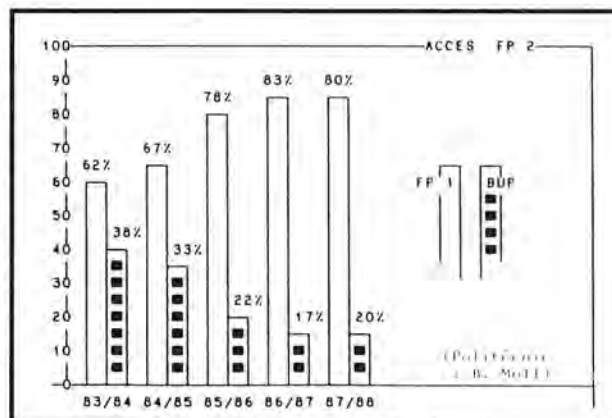
GRAFIC 2

* És un fet que les xifres més elevades de fracàs escolar del nostre sistema educatiu es donen, dins les ensenyances mitjanes, al primer curs de l'FP-1 (3). Tot seguit passarem a analitzar la taxa d'abandonament

de l'alumnat durant aquest nivell curricular com un dels indicadors de l'índex de fracàs escolar. S'ha definit operativament aquesta taxa de la forma que s'indica a l'annex 1.

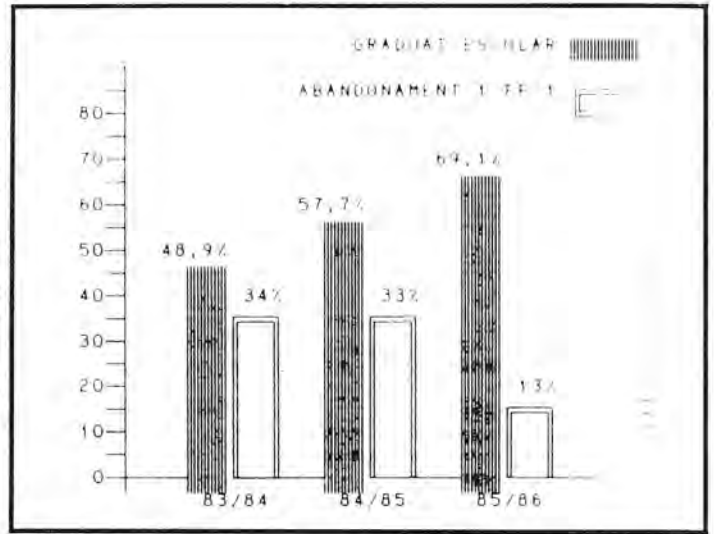
Així, i feta l'anàlisi del conjunt dels cinc centres de l'FP pública de Palma que es presenta al mateix annex 1, es comprova una estabilitat al respecte, malgrat que al B. Moll en particular es detecta una certa tendència a la disminució d'aquesta taxa d'abandonament que, en part, podria explicar-se a causa del fort increment en el nombre de Graduats Escolars que hi han accedit els darrers cursos, com ja s'ha comentat abans (vegeu la taula 1).

Al gràfic 3 es representen de forma conjunta i referides al B. Moll aquestes dues variables, s'hi observa que a partir del curs 83/84 sembla haver-hi evolucions inverses.

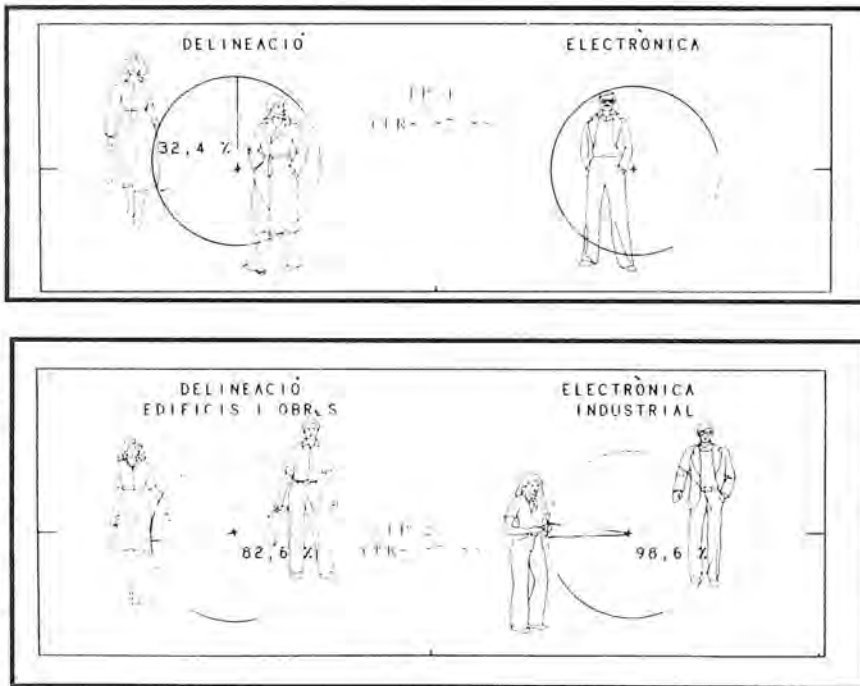
GRAFIC 3

* Les distintes professions/especialitats que s'ofereix a l'FP de la nostra ciutat tenen diversos graus d'acceptació segons el sexe dels alumnes. Per tal de contrastar-ho, s'han seleccionat un conjunt de professions/especialitats i de l'anàlisi de les dades corresponents es conclou que les branques d'administratiu, perruqueria i sanitària presenten una matrícula conformada majoritàriament per alumnes del sexe femení. Per contra, les d'electrònica i delineació gaudeixen d'una matrícula constituïda quasi completament per alumnes del sexe masculí com es pot comprovar al gràfic 4. Malgrat tot, els darrers anys es produeix un lleuger increment en l'afluència de les dones a aquestes opcions tradicionalment ocupades pels homes: així, i dins l'àmbit de la delineació, durant el curs 87/88 es dona un 32,4 % de matrícula corresponent a les dones front el 18,7 % del curs 85/86. Aquest percentatge minva fins el 17,4 % si analitzam les dades de l'FP-2 i és del tot insignificant -un 1,4 %- a l'especialitat d'electrònica (vegeu el gràfic 5).

GRAFICS 4 i 5

De tot això, i d'altres dades que s'han tengut a l'abast, es pot afirmar que els centres amb una oferta de professions/especialitats relacionades amb el sector secundari -el Politècnic- o primari -Centre de Capacitació Agrària- tenen alumnat majoritàriament masculí: 96,2 % i 76 % respectivament sobre el total de matrícula acumulada durant el període 80/88. En canvi, als centres relacionats amb el sector terciari o de serveis s'observa un increment considerable d'alumnat de sexe femení respecte a les xifres anteriors: un 75 % al B. Moll i un 40,3 % al J. Serra.

PROFESSORAT

* El grau de dedicació del professorat als centres ha variat prou els darrers vuit anys. La justificació d'aquest fet es troba molt probablement en la implantació de la Llei d'Incompatibilitats (4) que se situa a la meitat d'aquest període. Així, veiem com s'ha passat d'un 62 % de professorat amb dedicació exclusiva durant el curs 80/81 a un 99 % el 87/88.

* La participació femenina en el professorat de l'FP és prou inferior a la masculina arreu de tot l'Estat (5), encara que els darrers anys, i als centres de l'FP pública de Palma, es detecta un increment del professorat femení respecte al masculí (vegeu la taula 2). Aquest fet té més incidència al B. Moll i al J. Serra, centres relacionats amb el sector de serveis

que, tradicionalment, han tingut més acceptació entre les dones. Els homes, per contra, tenen la tendència a concentrar-se als centres industrials.

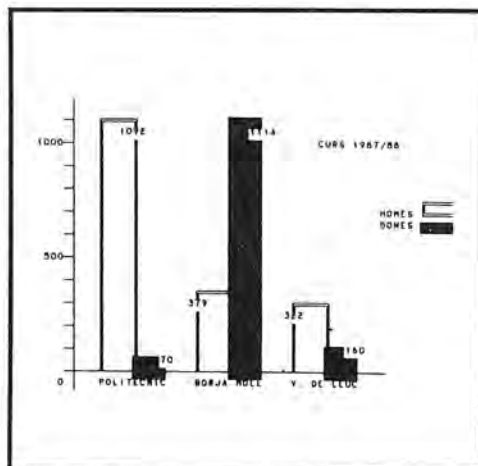
De tot l'anterior es pot dir que tan alumnes com professors tendeixen en certa manera a distribuir-se als diversos centres en funció del distint sexe. Això de qualche forma aniria en consonància amb el fet que una de les funcions de l'escola continua essent la de la conservació de certs hàbits, valors i actituds propis de la nostra estructura social, perpetuant-se així les seves desigualtats.

* S'ha constatat globalment l'evolució dels increments de professorat i alumnat als cinc centres de Palma i durant el període 80/88,

GRAFIC 6

Aquest darrer percentatge és del 48,4 fins el curs 86/87; després es produeix una minva a causa que l'especialitat d'automoció, cursada sobretot per homes, fou traslladada des del Politècnic.

El Verge de LLuc, que ofereix currícula de caire industrial i de serveis indistintament, presenta un 77 % d'alumnat de sexe masculí. Al gràfic 6 es representen els totals d'alumnes matriculats d'ambdós sexes als tres centres més representatius dels distintes sectors: industrial, de serveis i mixt (dades corresponents al curs 87/88).

però no hem volgut entrar a analitzar la ratio professor/alumne perquè les dades poden resultar del tot fictícies a causa del baix nombre de matrícula a algunes especialitats de l'FP-2. Del gràfic 7 es desprèn com la taxa d'augment del professorat -expressada en %- presenta un índex superior a la de l'alumnat.

CONCLUSIONS

1. L'FP resulta cada cop més acceptada pels alumnes que finalitzen l'EGB amb el títol de Graduat Escolar.
2. Els alumnes que finalitzen l'FP-1 són els que de forma majoritària ocupen l'accés a l'FP-2 front a un petit percentatge que ho fan des del BUP.
3. La taxa d'abandonament a l'FP-1 es troba estabilitzada entorn al 25 %
4. L'alumnat i el professorat es distribueix en gran mesura en funció del sexe a les distintes branques de l'FP.
5. Els darrers cursos s'observa un increment prou elevat en el grau de dedicació del professorat que tendeix a l'exclusivitat laboral.
6. La taxa d'augment del nombre de professors de l'FP pública de Palma presenta una velocitat de creixement superior a la dels alumnes.

ANNEX 1
TAXA D'ABANDONAMENT

CURS	NFP ₁	NRFP ₁	A	CURS	NFP ₂	NRFP ₂	NRFP ₁	B	A-B	% T
80/81	1216		1216	81/82	919	103		836	380	31
81/82	1324	25	1299	82/83	945	25	25	945	354	27
82/83	1177	27	1150	83/84	974	120	27	881	269	23
83/84	1265	23	1242	84/85	975	120	23	878	364	29
84/85	1205	7	1198	85/86	937	115	61	883	315	26
85/86	1262	102	1160	86/87	921	172	113	862	298	25
86/87	905	92	813	87/88	612	84	78	606	207	25

NFP₁ 1 Nombre d'alumnes matriculats al 1er curs de FP 1
NRFP₁ 1 Nombre de repetidors

A = NFP₁ 1 - NRFP₁ 1

NFP₂ 1 Nombre de matriculats al 2on curs
NRFP₂ 1 Nombre de repetidors del 2on curs

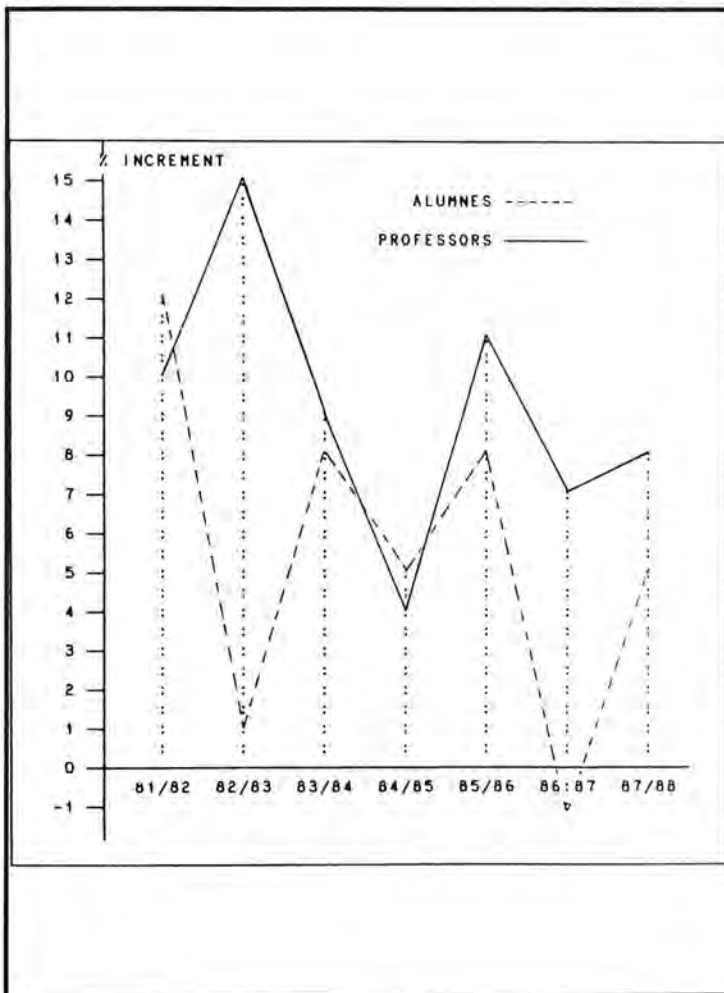
B = NFP₂ 1 - NRFP₂ 1 + NRFP₁ 1

TAXA D'ABANDONAMENT = A - B % T = $\frac{(A - B) \times 100}{A}$

TABEL·LA 2
INCREMENT DEL PROFESSORAT I ALUMNAT
SEGONS EL SEXE

CURS	HOMES	DONES	% I _h	% I _d
80/81	110	37	-	-
81/82	120	43	8	14
82/83	137	54	12	20
83/84	151	60	9	10
84/85	150	63	-	5
85/86	178	66	10	7
86/87	189	76	6	10
87/88	167	100	- 1	24

% I_h : increment del nombre de professors
% I_d : increment del nombre de professoras

REFERENCIES

- (1) CARABALLO, F. i altres: "Notes sobre la FP pública de Palma (I)", "Pissarra", nº 51, octubre 1989, Palma.
- (2) Anuari "El País", 1987, Ediciones "El País".
Les dades corresponents al percentatge de treballadors que es dediquen al sector de serveis a algunes comunitats autònomes són:
Cantabria 46.8 %
País Valencià 51.0 %
Catalunya 51.3 %
Balears 59.8 %
(Estat Espanyol 52.2 %)
- (3) MEC: Proyecto para la reforma de la enseñanza, Centro de Publicaciones del MEC, Madrid, 1987, pàg. 27.
- (4) Llei d'Incompatibilitats. RD 598/85 (BOE 4/5/85).
- (5) GONZALEZ ANLEO, J.: El Sistema Educativo Español, Instituto de Estudios Económicos, Madrid, 1985, pàg. 113.

Francesca Caraballo
Joan Estaràs
Francesca Font
Joana Font
Miquel Palou
Cecilia Valls
Antònia Vallverdú

VIA LLIURE A QUALSEVOL TARGETA.

SERVEI CAIXA RÀPIDA. SEMPRE DE TORN.

Encara que no sigui client de "la Caixa",
pot operar en el nostre Servei Caixa Ràpida amb les targetes
VISA, Mastercard, Eurocard, Eurocheque, Access i 0.000,
d'altres entitats financeres.

Temem més de 1.000 caixers a la seva disposició.
Vingui a la Caixa de Pensions amb qualsevol targeta,
tots els dies de l'any. Hi tindrà via lliure.

GUIA DE SERVEIS

L'"Oficina Nacional de Turisme i Intercanvi de Joves Estudiants" (TIVE) de l'Institut de la Joventut presta serveis dedicats als:

joves, fins a 26 anys d'edat.

estudiants, fins a l'edat de 30 anys.

dirigents juvenils i professors.

cònjuges i fills dels anteriors.

Membre de ISTC (International Student Travel Conference), SATA (Student Air Travel Association), i de EUROTRAIN, coopera amb altres tantes Oficines representants de 58 països dels 5 continents i proporciona serveis de transports i allotjament amb importants descomptes.

A més a més, en coordinació amb la REAJ (Red Española de Albergues Juvenils), membre de la IYHF (International Youth Hostel Federation), facilita allotjament a albergs i, com a membre de FIYTO (Federation of International Youth Travel Organizations) i de BITEJ (Bureau International pour le Tourisme et les Echanges de la Jeunesse), estén els seus serveis a tot el món.

VIATGES

Assessorament a organitzacions i associacions de joves, institucions i centres educatius, i a entitats prestadores de serveis a la joventut.

Programació de viatges individuals i per a grups a través de tot el món.

Rutes especialitzades per a joves i estudiants.

Activitats a la neu.

TRANSPORTS

Amplia xarxa de vols per a joves estudiants amb importants descomptes en l'expedició de bitllets SATA.

Recorreguts europeus amb tren amb descomptes fins el 40 % en l'expedició de bitllets EUROTRAIN.

Serveis d'autocars i vaixells amb descomptes per a joves i estudiants menors de 30 anys.

Amplia informació de les tarifes reduïdes existents en tots els mitjans de transport (individuals o en grup).

ASSEGURANÇA INTERNACIONAL

ISIS és una assegurança internacional vàlida per a tot el món, que atorga àmplia protecció als estudiants en llur viatges i estades a l'estranger i que cobreix despeses d'assistència mèdica i medicines, en casos de malalties, accident o pèrdua d'equipatge.

CURSOS D'IDIOMES

Programa general de cursos d'idiomes a escoles i centres seleccionats a Alemanya, Itàlia, Suècia i Suïssa, entre d'altres.

GUIES INFORMATIVES

Guia per a joves visitants de països europeus

Guia Internacional d'albergs juvenils

Guia Internacional de viatges per a estudiants.

CREDENCIALS

ISIC, Carnet internacional de identitat per a estudiants.

RAEJ-IYHF, Carnet internacional d'albergs juvenils.

TEACHER CARD, Carnet de professor.

YIEF, Targeta internacional de joves.

ALBERGS JUVENILS

125 albergs juvenils a Espanya gestionats per les Comunitats Autònomes i integrats a la Xarxa Espanyola d'Albergs Juvenils (REAJ) i més de 5000 a tot el món, integrats a IYHF, proporcionen un allotjament econòmic als joves en possessió de la targeta IYHF-REAJ.

Instal·lacions i ambient edequats perquè els grups de joves, especialment les associacions juvenils, puguin desenvolupar els seus programes.

REAJ ofereix anualment un programa d'intercanvis internacionals de grups de joves amb fins culturals i educatius per tal de propiciar la comprensió internacional i intercultural.

Oficina Nacional
de Turismo e Intercambio
de Jóvenes y Estudiantes

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDÈNCIA
Direcció General de Joventut

ADRECES:

Palma: Carrer del Venerable Jeroni Antich, 5 baixos. Tel.: 71 11 19

Maó: Carrer de Vassall, 29. Tel.: 36 08 32

Ciutadella: Carrer de Sta. Clara, 26. Tel.: 38 18 35

Eivissa: Carrer de Bes, 9. Tel.: 30 43 04

GABRIEL JANER MANILA: EL TERRITORI COM A PROJECTE

És, potser, el més rellevant dels temes pedagògics actuals. És, probablement, el major dels reptes amb què s'enfronta el col·lectiu d'ensenyants aquí i ara. És, possiblement, el més sonor dels tòpics: tot-hom, gairebé, n'ha sentit parlar. És la panacea. La clau del problema. La necessària patent de modernitat. És el tot, sembla... Qui sap si, comptat i debatut, només és, en gran mesura, un pur exercici verbal, una justificació (una altra) de la confusió, de la immaduresa, de la buidor... Tractam, naturalment, de la integració de l'entorn com a base de la vida escolar, és a dir, de la consideració del territori (i de la llengua dels homes i dones d'aquest territori) com a projecte cultural de l'escola.

Sortosament, de tant en tant, dins el panorama gris del nostre desorientat i malmenat món escolar sorgeixen aportacions que obren vies, que il·luminen foscors, que esperonen iniciatives... Són materials, eines que alleugereixen les dificultats del mestre en la seva lluita quotidiana contra la rutina, contra la despersonalització.

A vegades es tracta d'instruments auxiliars (llibres de text, de treball, quaderns de natura, mapes, itineraris, muntatges àudio-visuals, etc.) d'aplicació immediata, d'un valor inestimable per a l'observació del medi, per a la reflexió conseqüent, per a la decodificació del missatge formatiu que l'entorn comporta: en altres casos, menys freqüents, ens trobam amb materials l'objectiu dels quals no és la immediatesa instrumental sinó que intenten fixar els fonaments de la necessitat, de la ineludible necessitat de convertir l'entorn, el territori, en el centre de l'actuació educativa.

Aquest és el punt de partida (i d'arribada) de Gabriel Janer Manila: "la ferma creença en la urgència d'educar l'home perquè sigui solidari amb el seu temps i el seu espai". Al llarg dels distints assaigs que integren el seu treball (publicacions en revistes especialitzades, actes de col·loquis o en indrets diversos des del 1986 fins al 1988) l'escriptor mallorquí reflexiona seriosament sobre el projecte educatiu (i sobre el projecte cultural general) que caldria dur a terme per tal que l'escola recobrés el seu sentit de servei a la comunitat que la conté, el seu sentit d'instrument vàlid contra la colonització cultural i contra la mediocritat.

Janer Manila diagnostica amb precisió les arrels del problema que la manca d'arrelament suposa per a una societat consolidada o en vies de consolidació i n'esbrina algunes conseqüències: "sovint, en la base de la agressivitat i de la violència social hi trobam aquesta manca de relació afectiva amb el propi territori" (p. 14) i planteja l'experiència de la cultura, de la història i dels costums propis com uns dels camins, "potser el més important", de compromís amb l'entorn, actitud que "constitueix la base d'un compromís més ample, car només a través de la solidaritat amb el propi país hom és capaç de solidaritzar-se amb la lluita dels homes contra la marginació i la injustícia" (p. 14).

Com a superació d'aquella escola activa ("escola de les maquetes"), que en el seu moment suposà un important avanç, proposa una pedagogia basada "en la recerca", un model educatiu capaç de alhora de determinar els continguts que l'escola ha de treballar i les eines necessàries per a aquesta tasca, és a dir, en simbiosi amb el contingut cobra una significació especial la forma de tractar-lo, el procés de lectura de la realitat. Aquesta matisació és altament significativa perquè, com afirma l'autor, "no es tracta de saber molt sobre el propi país, sinó de l'adquisició de pautes de recerques i d'hàbits d'estudi aplicats a determinats fenòmens de l'entorn i aplicables a altres realitats" (p. 18). Un tipus de projecte educatiu semblant, obviamment, és inviable sense l'existència d'un marc social de referència consolidat, amb un projecte cultural definit i amb projecció de futur (projecte que, en el nostre cas, suposaria, com a mínim, la indispensable capacitat de planificació en matèria educativa i els mitjans corres-

ponents per dur-la a terme, competències que, com és patent, no tenim ara per ara).

El problema són molts: la determinació dels continguts, els elements d'identificació col·lectiva, les eines de descodificació de l'entorn, els processos de cohesió... que han de contribuir a la consciència de col·lectivitat i porten a un tipus de debat sòcio-polític que ultrapassa els marges del terreny estrictament pedagògic, però que, certament, impliquen una nova i distinta comprensió de la relació educativa, o un altre estil de fer escola. L'aula perd el seu caràcter de recinte sacralitzat on la veu d'un mestre omnipotent alligona amb receptes estandarditzades uns alumnes espectadors i es converteix en un centre on es coordina una activitat d'investigadora, un centre de reflexió sobre els materials descoberts en la recerca, un lloc obert a la realitat i submergit en ella en comptes de reproduir-la com un laboratori. El primer dels articles del llibre (i que li dona títol) es clou amb aquestes paraules, senzilles i potser aparentment paradoxals que resumeixen ben clarament el bessó de la qüestió: "es retorna en certa manera a un antic paradigma: la natura i la vida es constitueixen en un llibre de lectura del qual esdevé imprescindible" (p. 18).

La resta dels treballs són reflexions a l'entorn de l'eix que fixa el primer que hem comentat: la necessitat de fomentar la cultura sobre unes bases sòlides i amb projectes clars de projecció futura contra la colonització i la mediocritat ("Una cultura de resistència, encara"), unes

propostes contra la "balearització" cultural "la balearització, una metàfora que significa mediocritat, provincianisme i covardia contra la que no valen la improvisació, la incoherència, la polfítica de 'fer coses', la manca d'objectius definits" (p. 28) amb creença absoluta en "El poder energètic de la llengua", la llengua pròpia vista com a força propiciatòria del coneixement, de la comunicació i de la creativitat; una llengua bàsica per a una cultura d'un poble que volem salvar i construir entre tots i "potser és aquest el camí -uns dels camins- a través del qual tornarem a omplir d'energia les paraules" ("Literatura tracional, escola i territori", p. 57); la fantasia és un altre dels camins que l'escola pot ajudar a recórrer cap a la consolidació d'una personalitat rica i fèrtil perquè "no és la fantasia un refugi al marge de la realitat, sinó una mirada diversa -o divergent- sobre la realitat, una forma de proposta alternativa, el risc de jugar la carta de l'insòlit. Una energia que transforma la realitat, l'enriqueix, la depura" ("La paraula encantada", p. 83); la paraula, la rondalla, la llegenda, el teatre, la festa, la cançó, la poesia són fonts on una pedagogia basada en el

territori haurà de pouar sense descans per extreure'n els missatges plens d'encant i de meravelles que contenen; aquestes fonts seran per al mestre deus inesgotables de recursos i possibilitats engrescadores i plenes de sentit ("La recepció narrativa: l'experiència literària del lector", "La transcontextualització de la festa tradicional", "Invitació a la poesia").

Una aportació la de Gabriel Janer Manila que ens ajuda a afermar uns principis bàsics per a la recuperació d'una escola estimulante, alegre i útil per a la nostra societat. Un conjunt de reflexions serenes i lúcides, exposades amb un estil molt personal, apassionat i brillant, que ens han de servir d'estímul per a la continuïtat en l'esforç, en el treball coherent que, malgrat tot, molts ensenyants de les Illes tracten de dur a terme contra els corrents poderosos de l'ensopiment, les travetes i les mancances superestructurals que, per bé que ho intentin, no han de vèncer el nostre propòsit de redreçament col·lectiu.

* Gabriel Janer Manila. *Escola i cultura. El territori com a projecte.* - "Estudis. Rosa Sensat i Edicions 82. Barcelona 1989.

Miquel Sbert i Garau

RESENYA BIBLIOGRÀFICA

CAPÓ, J., DEYZAGUIRRE, LI., LARRELA, E, PUIG, G. Llaüt-5.
Editorial Vicens Vives.

Dins la línia iniciada amb els llibres del nivells precedents, aquesta obra adreçada a un curs final de cicle, és una eina d'ajuda per assolir els objectius dels programes oficials de la Llengua Catalana amb connexió amb els interessos dels nins amb el medi i la identitat de l'entorn.

Col.lecció Castalia Didàctica.
Editorial Castalia.

Es tracta d'una col.lecció de textos literaris en Llengua Castellana destinada especialment als estudiants d'EEMM. Texte íntegre, quadres cronològics, bibliografia, notes i orientacions per a l'estudi conformen cada una d'aquestes obres. Els darrers títols publicats són: *Pepita Jiménez*, de J. Valera, *Antología práctica* de F. de Quevedo i *Poesías Completas* de G. de la Vega.

PONS LLABRÉS, CARMEN.
Programa d'Educació Permanent de Balears
(Educació d'adults, educació a distància). MEC.

Aquesta obra, prologada pel Director Provincial del MEC a Balears, ofereix els objectius, l'organització i les dades del professorat, actuacions i d'alumnes del programa provincial d'educació d'adults. Especialment interessants són els capítols relatius a l'experiència d'ensenyances equiparades mitjançant el sistema modular i a la formació dels educadors d'adults.

LLIBRES DE LLENGUATGE

editorial
MOLL

Torre de l'Amor, 4. Apartat 142
Tels. (971) 72 41 76 - 72 44 72
07001 PALMA DE MALLORCA

NOVETAT

DEIOL 1.

Llibre de llenguatge per a 6º d'E.G.B.
Autors: Miquel Cabot, Ramon Díaz i Joan Lladonet. Del Seminari de Didàctica del Català ICE-CENC.

Una passa més cap a una solució autòctona de l'estudi del català a l'E.G.B., seguint la sèrie iniciada amb LLUMENERET BLAU, ALIMARA, LLANTERNA I NEÓ

NOVETAT

GINY 1. Llibre de llenguatge per a 1º de B.U.P., F.P. i cursos d'adults..

Autors: Miquel Font, Mercè Juan, Joan Lladonet (coordinador), Margalida Palou, Carme Sánchez i Magdalena Serra. Professors dels cursos de l'Obra Cultural Balear. Incorpora les tècniques més modernes per a l'estudi interactiu de la llengua.

JORNADA CONTINUADA

Col·lecció Como dominar.
Editorial Playor.

Dividida en cinc sèries (Llengua i Literatura, C. Empresariales, Humanitats, Ciències i Ciències Socials) aquesta col·lecció ens ofereix un conjunt de llibres pràctics, sintètics i sistemàtics que contenen un questionari d'avaluació al final de cada tema. Entre les darreres obres publicades destaquen *Historia de la Filosofía* de W.F. PASTOR, *Fundamentos de lingüística Hispana* de F. d'INTRONO, J. GUITART, J. ZAMORA i *Historia de las religiones* de M.A. Ramos.

GUBERN, ROMAN.
Historia del cine.
Editorial Lumen.

A la col·lecció Ensayo-Palabras en el tiempo es publica una nova edició d'aquesta obra que s'ha fet imprescindible per a consulta i estudi de tots els cinèfils. Més de 500 pàg. i un centenar de fotografies per passar revista al 7è art des dels Lumières fins al moment actual.

FERRÉ I OLIVÉ, E. i SEGURA i CAPELLÀ, C.
24 rellotges i altres instruments per a la mesura del temps.
Editorial Graó.

Obra interessant i curiosa, que exposa els diferents aparells i sistemes que ha emprat l'home per mesurar el temps. La construcció d'aquests rellotges pot esser un magnífic complement per les classes de matemàtiques, ciències socials, física o pre-tecnologia.

Col·lecció Apuntes Cúpula.
Editorial Ceac.

De clara aplicació didàctica, les obres d'aquesta col·lecció contenen, a més de la situació i dades genèriques d'una obra literària de

ressò universal, un resum i comentari de cada una de les seves parts o capítols, una anàlisi dels personatges així com suggeriments d'activitats i una bibliografia bàsica per a l'estudi de l'obra i de l'autor. *El Mercader de Venecia*, *El Lazarillo de Tormes*, *La Odisea* i *Crimen y Castigo* són alguns dels 16 títols que han aparegut fins ara.

El Diseño Curricular en la Educación.

Edició comentada i interpretada per Gonzalo Gómez Dacal.

Editorial Escuela Española.

Amb la finalitat de contribuir a una anàlisi objectiva dels plantejaments que donin suport al model de Reforma presentat pel MEC, «Escuela Española» posa a l'abast del professorat una revisió comentada del projecte de disseny curricular per a l'educació primària. El currículum determina directament o indirecta la qualitat de l'ensenyament i per això és necessari un estudi científic i pedagògic del document.

DIANNA, L., MONSON i DAYANN K., McCLENATHAN (Comp.).

Crear lectores activos.

Editorial Visor.

Aquesta obra ens ofereix una sèrie de propostes per a mestres, pares i bibliotecaris destinades a que la lectura sigui un factor de primer ordre en el desenvolupament individual i ens presenta el llibre com un factor de socialització perquè possibilita la discussió entre pares i fills, professors i alumnes.

GINY 1

Cap a un nou enfocament de l'ensenyament de la llengua.

Giny 1 és un llibre de text per a l'ensenyament de la Llengua Catalana publicat per l'Editorial Moll, es el resultat de la tasca duita a terme durant quatre anys per un Grup de Treball dels Cursos de català per a adults de l'Obra Cultural Balear, i integrat pels que avui en són autors: Miquel Font i Serralta, Mercè Juan i

Baruel, Joan Lladonet i Escalas (que ha coordinat el grup) Margalida Palou i Pascual, Carmen Sánchez i Rubí i Magdalena Serra i Barceló. GINY 1 és un material útil per al primer nivell d'ensenyament als adults, però també serveix per a l'ensenyament de la llengua als primer cursos de FP i BUP i, fins i tot, per a 8è curs d'EGB. En aquets moments s'està emprant amb èxit en aquets nivells d'ensenyament i és un dels pocs llibres de text que ha estat acollit satisfactòriament com a eina de treball als centres on es realitza l'experimentació de la Reforma.

El llibre ofereix un ventall tan ample de possibilitats a causa que no només és un llibre de text convencional, sinó que suposa una font de recursos per a l'ensenyament de la llengua. Suposa també una nova metodologia que, sense deixar de banda el caire gramatical, intenta enfocar l'ensenyament en l'ús de la llengua, i, a més, ajuda el professor perquè pugui millorar les actituds dels alumnes envers la llengua. Suposa una didàctica avançada perquè possibilita la descoberta de la normativa a través de l'observació i l'experimentació, basada en el mètode inductivo-deductiu. Permet una ensenyança activa ja que facilita que els alumnes siguin els protagonistes dels seu propi aprenentatge, reservant al professor el paper fonamental de coordinador. Ençeta una línia d'aprenentatge que permet que els alumnes no solament aprenguin del professor, sinó que també podran fer-ho els uns dels altres. Facilita la interacció i la comunicació entre cada alumne i els altres alumnes, entre cada alumne i el grup classe. Permet que els alumnes puguin realitzar el seu aprenentatge d'una forma lúdica i divertida. Pensam que aquest manual té totes aquestes possibilitats, si podem comptar amb professors que creguin en aquest nou enfocament i que tinguin ganes d'engrescar-s'hi. Editorial Moll, una vegada més, ajuda a donar passes endavant en el camí de la Normalització Lingüística.

Junts, i ara més que mai

Tots hem col.laborat perquè la nostra
Autonomia fos una realitat.

Feim un futur de prosperitat,
gràcies a l'esforç i la
il.lusió de tots.

Amb la col.laboració
de tothom construïm
una Autonomia plena
de progrés i benestar.

GOVERN BALEAR

DIRECCIÓ GENERAL D'EDUCACIÓ

**CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR**